

ELŐFIZETÉS.

HBLVBN ES VIDÉKEN

Egy évre ... 84 kor.

Fél évre ... 42 kor.

Egy negyed évre 21 kor.

Egy óra ... 1 kor.

Nyitóléti költségek
mestállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és opadai egyesülé-
sok palotájában.

TELEFON-SZÁM: 101.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Bécsvány-
Társaság.Hossz Sárocsag-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 101.

Arad, 1918.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Vasárnap, november 17.

Köztársaság!

Köztársaság!

Ha hallod ezt a szót,

Emeld fejed fel vérez nemzetem,

E szóban minden benne van: miért

Véred hullatad egy évezreden!

JOG és SZABADSÁG! melynek ragyogása

Derítse fel az elborult eget ...

Köztársaság! Te: népek Messiasa

Váltsd meg ma végre ezt a nemzetet!

Magyar világ jön végre valahára;

Szabad világ, hol szolgá nem terem,

Hol véres kardot nem hordanak többé

S arany kalászt a föld nekünk terem,

NEKUNK! S nem MÁSNAK!

Kincsünk, termés ordak

Osztrák zsákmánya többé nem lehet

Köztársaság! Te: népek Messiasa

Váltsd meg ma végre ezt a nemzetet!

Ne féljete a zordon tellegektől,

Melyek megálltak most hazánk felett.

Ki elkergette a saját királyát?

Ne féljetek ti ezt a nemzetet,

Ki porba zúzta sötét lovagoknak

Rabszolgatartó véres fegyverét.

Ha száz vihar jön: akkor se féljetek,

A pokloktól se rettegnet e nép!

Nekünk testvérünk minden nép e honban,

Szívünk kinyitjuk nekik zálogul:

Hihetjük-e, hogy a világszabadság

Szent hajnalán ránk törjenek vadul?!

S ha jönnének?!

Egy ÚJ SZELLEM hatalma

Bénítja meg a ránk emelt kezét ...

Köztársaság! Te: népek Messiasa

Váltsd meg ma végre ezt a nemzetet!

Nekünk nem kell a másé! Mi se adjuk,

Amú megillet minket jog szerint;

Nem adjuk akkor, mikor ötek érte

Nem adjuk most, hogy új nap fénye látsz.

Miénk e föld, de nem a kard jogán már,

Hanem — mert érte dolgoztunk sokat:

Munkás kezünk tartotta meg e földet,

Az törte össze itt a láncokat!

Köztársaság! Szabad nép büszke álma

Tied e nap, a mely valóra vált.

Turul-madár, repülj előtünk újra

És őttalmazd a szent magyar határt,

Amelyben nincs király, se cím, se rang nincs,

Csak EMBER van, ki élri itt akar

Köztársaság! Te: népek Messiasa!

Egész lelkével tiéd a — magyar!

ZOMBORY ANDOR.

Megszületett a magyar köztársaság.

(Ma proklamálták a respublikát. — Magyarország ünnepe.)

A magyar köztársaság! Ma megszületett, testet öltött ez a fogalom, a századokon át szinylődő magyar nemzetnek ez a lángoló vágyakozása, amely 48-ban már fegyvert adott a nép kezébe, amyszor gyújtotta ki a lelkesedés rózsáit a magyar arcokon és amely annyiszor engedte meg zsilipjét a magyar vér szentes folyamának. Most itt állunk ünnepi köntösben és az öröm, a szabadság dalát énekeljük a magyar republica születésével. Megfürdött az ország, abban a tengerben, amit fiai vérből gyűjtöttek mederbe gyilkoskedvű koronás emberek. Megfürdött az ország, a véres hadakozásoknak ez az örök földje, ahol évszázadok óta nem aludtak nyugodtan az emberek, ahol az arany játékszer viselőinek szültek fiaikat az anyák, neki szántott a kérges marku paraszt, értük dolgozott a kar és előtük hajolt meg a térd. Megfürdött az ország és lemosta magáról azt a kilencszázéves foltot, amit a zsarnokok kentek rá és legyőzte az ország a maga fiait is, a nádoroknak, a Czilleyeknek, a Garáknak méltó unokáit, akik évszázadokon keresztül millió és millió magyar vérvél igyekeztek újra és újra fényesre mosni a zsarnok által beszennyezett koronát, hogy az csak hadd ragyogjon és hadd hintsen rájuk minél több sugárt.

Élmult. Ma ránk virradt a nap, amely Kossuth és Petőfi lelkében égett és álmaiknak legnagyobbja volt. A sors, az idő nagyon pontos adós, jegyzőkönyvében írva van a dátum, felfegyzi ő, amit kölcsön kapott. Tehertéteként ott van a mi vérünk, amely mint megáradt folyó, úgy folyt bele a lassan járó időnek feneketlen, roppant zsebébe. S az idő fizet, nem marad adós. Most itt a lejárat s itt van előtünk glóriás sugárral legszebbik álunk: a republika. Nagy volt az ár, mit érte fizettünk, minden csepp vért a Fájdalom adott. De amit most kapott a megkínzott magyar, az e földnek minden kincsével felér ...

A főváros zászlódszben.

Budapestről telefonálják: A magyar köztársaság proklamálásának napjára lobogódszt öltött a város. A Nemzeti Tanács tegnapi felhívására néhány óra alatt zászlóerdő létesült a magyar nemzeti színek mellé oly épületen — középületeken is — odakerült a forradalom vörös lobogója. A parlament épületének ormáról lekerült a horvát zászló, helyette hatalmas vörös zászlóttúztak ki. A zászlókat busan lengeti az őszi szél, hideg eső cseppek paskolják a színeket.

A boros esős őszi nap dacára meglátszik a magyar fővárosban, hogy nagy eseményt ünnepel. Tíz óra után zárva minden üzlet, sok helyen nem is nyitottak ki. Az utcákon mindenütt óriási élénkség és forgalom. Vörös gombok a kabátokon, vörös karszalagos rendezők rohannak ko-

calikon, automobilokon. És tíz óra felé valóságos néparadat indul meg a magyar parlament épülete felé, amelynek kupolatermében eltemetik a 900 éves királyságot és életre keltik a magyar respublikát.

Az Országház-tér az emberek tiszertől felkötélik. A térre vezető utcák kifogyhatatlanul öntik az embereket. A munkásság szakszervezetei az Internacionale lobogói alatt zenekarokkal vonulnak fel, amelyek a Marsaillest játszik. Négyezer tengerész nemzetiszínű zászlók alatt helyekedik el a parlament főbejárata előtt. Csak a köztársaság proklamálását várják, aztán rögtön vonatra ülnek és utaznak Pozsonyba, hogy kiverjék a Felsőmagyarországon garázdálkodó csehek. Katonatiszték nagy csoportja jelenik meg sokan, a nemzetiszínű kórkárda mellé kitűzték a forradalom színet. A nagy ünneg impozáns ünnepi eszűben várja a magyar népköztársaság megszületését.

Feloszlik a képviselőház.

A parlament épületében kora reggel óta óriási a sürgés-forgás. A kupolacsarnokban emelvényeket állítottak fel a kormány és a Nemzeti Tanács végrehajtó bizottságának tagjai számára. A kupola-termet ünnepiesen feldíszítették. Kilenc óra után egyre érkeznek képviselők, akik a mai naptól megszűnnek azok lenni, főrendek, a Nemzeti Tanács tagjai. Az első érkezők között van Hock János elnök, aki Purjesz Lajos és Bokányi Dezső társaságában jön.

Tíz órakor nyitotta meg Szász Károly elnök a képviselőház ülését. Mindössze hatvan-hetven képviselő van jelen.

Szász Károly elnök: A múlt hetekben lezajlott sorsdöntő események során a magyar nép megvetette alapját az önálló független Magyarországának:

Sámegyi Vilmos: Éljen a magyar köztársaság!

Szász Károly: A magyar köztársaságnak feladata az, hogy a megújuló Magyarország békés, boldog jövődjét biztosítsuk és területi integritását megvédjük. Indítványozza, hogy a képviselőház mondja ki feloszlását.

Hock János: Meghalt már régen ez a képviselőház!

Az indítványt, a jobboldal némán, a baloldal zajos helyesléssel fogadja. Ezután a képviselők átmentek a Kupola-terembe.

Féltizenegy körül több, mint százezer ember tolong az Országház-téren és az azt környező utcákon. A budapesti néporség ötszáz embere kötelekkel vonult ki, hogy kordont vonjon, azonkívül nagyszámu lovas és gyalogos rendőr segíti öke: munkájukban. A külső városrészek egyre ontják az embereket.

Megszűnt a főrendiház.

A képviselőház után a főrendiház tartott ülést. Az ülésterem csaknem üres. Mindössze huszonhárom főrend van jelen. Wlassics Gyula elnök siri csöndben kezdi meg beszédét:

— A történelem forró szele járja át a világot. Államképző erők dolgoznak, új államok alakulnak és lépnek a régiak helyébe. Ennek a forró történelmi időnek minden órája nagy eseményeket hoz. Meghozta Magyarország teljes függetlenségét is. Most a függetlenség biztosításának óriási munkája vár reánk. Reméljük, hogy az új kormánynak sikerülni fog helyreállítani a belső rendet és bátárokat a rabló betörésektől megvédeni és oly békét kötni, amelynek Magyarország ne legyen áldozata. Letettük a fegyvert abban a reményben, hogy nem volt üres szó, hogy ez a háború a háború ellen folyt és hogy megalkul a népek szövetsége. Ha ez így lesz, akkor a békekötés csak megértő és igazságos lehet. Azoknak, akik a tartós békét intézményesen

Kikiáltják a magyar köztársaságot.

A főrendiház ülése után a képviselők és főrendek, továbbá az újságírók a kupola-csarnokba tartanak. A kupolacsarnok hatalmas termét háromnegyed tizenegy órára már zsufolásig megtöltötték a nemzetgyűlés tagjai, főrendek, képviselők. A nemzetgyűlés megkezdése előtt gyakran hangzott el a felkiáltás:

— Éljen a köztársaság elnöke Károlyi!

Tizenegy órakor vonult be a népkormány, élén Károlyi Mihályval és elfoglalta helyét az ott felállított emelvényen. Az egybegyűlt percekig tartó lelkes éljenzéssel fogadták a kormányt és különösen annak vezérét.

(A nemzetgyűlés meglyltása.)

Tizenegy órakor nyitotta meg a nemzetgyűlést Hock János a következő beszéddel:

— Testünkkel védtük a nyugati civilizációt ezer éven át. A történelem egy népe sem volt szerencsétlenebb a magyarnál. Mohácsnál összeforva szabad prédájává lett a német császároknak, akik egymásután rabolják el szent kincseinket, szabadságunkat, alkotmányainkat. Kifosztottak és emellettlenéztek, üldöztek és gyanúsítottak bennünket. Évszázados kizsákmányolásban volt részünk. Nyomor, szenvedés, száműzetés, vérpad volt évszázados kálváriánk. Ezzel szemben a hazafülszók nagy kitüntetésekkel és magas állásokkal jutalmazták. Mi mindig nyugatról vártuk a szabadságot. Az évszázados rabszolgaság elorvasztotta nemzetünket. Nemzeti szerencsétlenségünk Ausztriával való viszonyunk volt. 48-ban megpróbáltuk összetörni a rabláncokat. A magyar nemzet 48-ban levizsgázott a demokráciából és a politikai érettségből Európa előtt. Ekkor mondtuk ki Magyarország függetlenségét, szabadságát és a Habsburg-Lotharingiai háztól való elszakadását. (Viharos éljenzés.)

— Mi ebbe a háborúba belesodródtunk, mi csak a becsületért harcoltunk, nekünk soha terjeszkedési céljaink nem voltak. A mi célunk az, hogy örökre megteremtjük a nemzetek testvéri szövetségét. Összetörtük régi bilincseinket, szabad, független nemzet lettünk, elszakadtunk Németországtól és az osztrák megkötöttségtől. Ledöntöttük az osztályuralmat és most azzal a javaslattal lépünk elő, hogy az államforma megváltoztatását a szabad, független, köztársaság kikiáltását mondja ki a nemzetgyűlés. (Percekig tartó viharos éljenzés.)

A terem közepén egy 48-as honvéd áll, aki lelkesen kiáltja:

biztosítani akarják, különösen Wilsonnak meg kell akadályozni, hogy az elkeseredés mérge ne itassa át az országot. Lealázó békekötés esetén szárnyaszegetten hullana porba az a nagy eszme, amelyet a háború során nagy államférfiak hirdettek. A békekötésen biztosítani kell a magyar állam területi egységét; Habár kapzsi törekvések veszélyeztetik a jelenben az ország területi integritását, ne veszítsük el a reményt arra, hogy a békekötés történelmi napjaiban meg fogják érteni és értékelni fogják, mit jelent az a világtörténelmi hivatás, amelyet Magyarország betölt.

Ezután Hertelendy jegyző felolvasta a képviselőház üzenetét, majd Wlassics a következőket mondotta:

— Az átirat tudomásul vétetik. Az átirat szerint egészen természetes, hogy miután az országgyűlés egyik háza magát megszüntetnek nyilvánította, a másik sem tanácskozhat. Ezért a főrendiház tanácskozásait berekesztem. (Felkiáltások: *Éljen a köztársaság!*)

— Éljen a magyar köztársaság!

Hock János erre feléje fordulva mondja:

— Nagy idők tanuja te megérted, amiért küzdöttél: a magyar köztársaságot. (Óriási éljenzés és taps.)

Hock János ezután így fejezte be beszédét:

— Ezt a nemzetet most szét akarják osztani. De a nemzetnek meg van ezeréves multja, meg van az ereje ahhoz, hogy ennek ellentálljon. — *Éljen a haza örökké, éljen Magyarország!*

(Köztársaság kikiáltása.)

Hock János ezután dr. Nagy Györgyöt kéri fel a napirend felolvasására. Nagy György felolvassa a napirendet, amely a következő:

— A képviselőház és főrendiház a forradalom erejénél fogva feloszlattnak nyilvánítatik. A nemzetgyűlés mondja ki Magyarország függetlenségét, önállóságát és indítványozzuk az államforma megváltoztatását, a köztársaság kikiáltását. (Óriási éljenzés és taps.) Indítványozzuk, hogy október 31. és november 16. nemzeti ünnepnek nyilváníttassanak. A nemzet történelmének szegyenletes napját, április 11-ét, mint nemzeti ünnepet megszüntetjük.

Nagy György ezután felolvassa a következő törvényjavaslatot.

1. Magyarország minden más országtól független, önálló népköztársaság.

2. A népköztársaság alkotmányát az alkotmányozó nemzetgyűlés állapítja meg. A képviselőház és főrendiház feloszlik.

3. Amíg az alkotmányozó nemzetgyűlés össze nem ül, az állami főhatalmat a Károlyi Mihály elnöklété alatt álló népkormány gyakorolja a Nemzeti Tanács intéző bizottságának támogatásával.

4. A népkormány sürgősen megalkotja az általános egyenlő, titkos, a nőkre is kiterjeszkedő választójogot, a sajtószabadságról, az esküdttörvénységről, a gyülekezési és egyesülési szabadságról és a földműves népek földhöz juttatásáról szóló törvényeket. Végül kimondjuk, hogy minden ezekkel a törvényekkel ellenkező törvényt megszüntnek és hatálytalannak nyilvánítjuk.

Hock János ezután bejelentette, hogy a nemzetgyűlést már az általános választójog alapján fogják összehívni.

(Károlyi Mihály beszéde.)

Ezután Károlyi Mihály gróf a következőket mondotta:

— Hétszáz esztendeig küzdött a magyarság függetlenségéért, hétszáz keserű esztendőn keresztül nem tudtuk lerázni a Habsburg uralmat. Hétszáz esztendeig viseltük ennek rettenetes súlyát és tudtuk, hogy azért nem állhatunk talpra, mert nem volt meg a lehetősége, hogy mint szabad állam beléphessünk az európai népek koncertjébe.

— Ez az állapot a mai napon megszűnt. Nem rózsákkal hintett uton jöttünk ide, hanem keserű szenvedések után. Öt éves háborúnak és forradalomnak kellett jönnie, hogy megalapozhassuk a magyar köztársaságot, Magyarország teljes önállóságát és függetlenségét. Ez az öt éves háború, amely annyi anyának szívét megrepesztette, amelyben annyi fiatal vér pusztult el, ez az öt éves háború minden nyomorúsága, minden vérvesztése dacára sem volt hiábavaló. Csakis a szenvedéseken át értették meg Európa összes népei, hogy csak egy program van és az a szociális és demokrata program. A mi programunk nemzeti, szociális és demokrata, mert ezt a három elvet össze lehet egyeztetni.

— Ez a nagy háború nem választotta el az embereket, hanem ellenkezőleg: összehozta őket. A háború most már be van fejezve. A népkormány kormányzatának első napján jegyzéket intézett a világ összes népeire, amelyben bejelentette, hogy beszüntetjük az ellenségeskedést.

— Most jön azonban a legerősebb munka. Most kell megmutatnunk azt, hogy amint tudunk munkálkodni idegen célokért, úgy a saját céljainkért még erőteljesebben jobban tudunk munkálkodni. Meg kell mutatnunk azt, hogy mint szabad emberek sokkal tökéletesebben tudunk dolgozni, mint rabszolga korunkban. Trombitával, harsonával fogjuk a mai nap határozatait szíjjelkürtölni az egész világba.

— Hiszem, hogy ezután a kételyek el fognak oszolni, hogy amikor odakünn száz és százezer ember várja a határozatunkat, mindenki örömmel fogja tudomásul venni a történeteket, hogy a mai nap az ország történetében a köztársasági, demokratikus és szociális intézmények megvalósításának napja. *Mi barátságban és testvéri egyetértésben akarunk együtt működni minden néppel.* Meg kell értenie mindenkinek és meg is fogják érteni, hogy azoknak az ellentéteknek, amelyek magyarajkuak és nem magyarajkuak között voltak, meg kell szünniök és hogy mi igenis azon az alapon állunk, amelyet Wilson elnök hirdetett: *A népek önrendelkezési joga alapján. Azt akarjuk, hogy minden nép szabadon határozza meg saját sorsa felett.* Bel- és külpolitikánk ezentúl nyitott könyv lesz és teljesen szakítunk a multtal.

Beszéde végén mindenki segítségét kéri a mi szegény országunk részére, amelyet most anynyi oldalról támadnak, de amelynek egyetlen hiánya az, hogy nem tudott szakítani a multtal és nem tudott elég hamar rálépni arra az alapra, amelyen máttól kezdve állunk.

Ezután fölolvasta annak a szikratáviratnak a szövegét, amelyet minden civilizált államnak elküldtünk és amelyben a mai nap eseményei vannak körvonalazva.

A közönség Károlyit percekig ünnepelte. E közben 12 óra lett. Hock János elnök utalt arra, hogy 12 órakor a közönségnek ki kell hirdetni az eredményt és ezért felkérte Jászi és Lovászi minisztereket, hogy hirdessék ki a határozatot.

(Kunfi Zsigmond beszéde.)

Előbb még Kunfi miniszter szólott. Hátaljának és kegyeletének ad megindító szavakban kifejezte magatartását iránt, akik a ma' nax eljőve

teleért oly sokat szenvedtek és akik a mai napot mindannyiunk számára megértették.

— Gondoljunk e pillanatban — mondotta Martinovicsra, 1849-re és gondoljunk ama milliókra, amelyek a háború folyamán kimondhatatlan kínokat szenvedtek. Gondoljunk a sok ezer munkásra, akik megvetve, üldözve, tolonkoskikon, rendőrlovak patái alatt is a politikai idealizmus legszebb példáit mutatták.

— Bizom abban, — mondotta — hogy ennek a népnek a szociáldemokrácia lesz a megdöztethetetlen alapja.

Kiméltlenül kell felelősségre szólítani mindenkit, aki a magyar népet belevitte ebbe a rettenetes pusztulásba. (Hosszantartó helyeslés.)

Tetemre kell hívni a királyi hatalmat, amely megindította és olcsóztatta ezt a háborút. Tetemre kell hívni mindenkit, aki ezzel a királysággal szolidaritásban együtt dolgozott, tetemre kell hívni a latifundiumok és nagybankok képviselőit, akiknek jövőtől idegen hatalom érdekében a német császárságért és a Habsburg dinasztiaért elhullott a magyar nép. És itt ma a nép nevében a királyi hatalom ellen és mindenki ellen, akik a királyi hatalommal szolidaritásban jártak el, vádat emelek, mert ők a nép ellenségei voltak.

Ebben az országban egyetlenegy embernek se legyen módja munka nélkül jólétben élnie. Nem tűrhjük, mint szabad emberek, hogy valaki — csak azért uralkodjék, mert véletlenül megszületett. (Hosszantartó taps.)

Beszéde végén a nemzetközi szociáldemokratákhoz fordul egy kéréssel. Adjanak nekünk haladékot, hogy berendezhessük házukat. Az összes frontok poklaiból ezrével jönnek haza romokban, tépetten a magyar proletárok. A cseh-től szociálistákat kéri, ne engedjék, hogy ezektől a romos proletároktól elvegyék a cseh imperialisták azokat a szöveteket, amelyekből ruhát csinálhatnak. Fordul a világ többi proletárlajához, ne engedjék, hogy az itt fejlődő demokráciát az új világ imperialistái megfojthassák. Hisz, hogy Petőfi jóslása szerint nemcsak pirosó arccal, hanem pirosó zászlókkal is együtt fognak állani a világ népei és együtt fogják zengeni a népek diadalmát.

Ezután Hock János berekesztette a gyűlést és felszólította a résztvevőket, hogy énekeljék el a Himnuszt. Hock felszólítására ezer és ezer ajkon áhitatosan esendült fel a magyar nemzet imája, majd a Marseillaise elénekzése után a gyűlés feloszlott.

(Károlyi ünneplése.)

Időközben Jász, Lovászi és Bokányi kihirdették a gyűlés határozatát a türelmesen váró közönségnek.

Egy óra felé járt az idő, mikor Károlyi Mihály is megjelent a közönség előtt. A várakozó óriási tömeg percekig ünneplte.

A tömeghez Hock János és Garami Ernő szólottak. Utóbbi kijelentette, hogy most mindenkinek csak egy kötelessége van: dolgozni, dolgozni, dolgozni a független Magyarországért, a független magyar köztársaságért.

Mikor Károlyi Mihály lement a parlament lépcsőjén, néhány matróz vállára vette. Ebben a pillanatban megbomlott minden rend s a tömeg, mint egy ujjongó tenger vitte vállán Károlyit az Alkotmány-utca sarkán álló kocájáig.

TÖBB, MINT SZÁZ apróhirdetés olvasható az Aradi Közlöny vasárnapi számában: Vevők—eladók, alkalmazottat keresők és alkalmazottak egymásra találnak az Aradi Közlöny apróhirdetésével után.

A románok a teljes demokráciát akarják.

(Beszélgetés Pop Cs. Istvánnal a zsidók elleni nyilatkozatról.)

Lapunk mai számában közöltük a Pester Lloyd tudósítójának beszélgetését több nagyváradi román vezető politikussal. Eszerint a nyilatkozók bővebben kifejtették azokat az okokat, amelyek miatt a románság minden közösséget elutasít a magyarsággal. Bevallották nyíltan, hogy a kulturnívó csak káros hatással lehet a román nacionalizmusra, mert nem a magyarok lesznek románokká, hanem a románok magyarokká.

Ezenkívül a nyilatkozat szerint kijelentették, hogy sem Erdélyben, sem a román imperium alatt levő magyarországi területen nem tűrik meg a zsidókat és arra fogják őket kényszeríteni, hogy Magyarországra vándoroljanak. Csak a fajmagyarokat látják szívesen.

A Pester Lloyd tudósítása szerint a nyilatkozók hevesen kikelték Buza Barna földművelésügyi miniszter birtokjavaslata ellen, amelyet elítéltek a román nép előtt és kijelentették, hogy a román nép a szabad birtokpolitikára még nem érett.

Felkerestük dr. Pop C. Istvánt, a Román Nemzeti Komité elnökét, hogy tőle ezekre a hírekre vonatkozólag felvilágosítást kérjünk. Pop C. István az „Aradi Közlöny” munkatársa előtt a következőket mondotta:

— El sem tudom képzelni, hogy a Pester Lloyd honnan vette ezt a nyilatkozatot és kik lehettek azok a „román vezetők”, akik a valóságnak ennyire meg nem felelő nyilatkozatot tettek. Ennek a nyilatkozatnak egyetlen szava sem igaz és az abban foglaltak olyan távol állanak az erdélyi románság törekvéseitől, hogy szinte nem is szorulnak cáfolatra.

— Kezdjük mindjárt a nyilatkozat első részénél. Neveltséges állítás az, hogy a magyarok és románok között lévő kulturális különbség káros a román nacionalizmusra, s ezért a románság minden közösséget elutasít a magyarokkal. A románságnak nem kell elutasítani a magyarokkal való közösséget, mert hiszen ez nem lehet káros a román nacionalizmusra. Mi nem is akarjuk, hogy a magyarok románokká váljanak, attól pedig nem kell félnünk, hogy a románok magyarokká válnak. A románok akkor is megtudták őrizni románságukat, a hosszú évszázadokon keresztül, amikor ez akadály volt személyes érvényesülésüknek s ezért nem kell félni attól, hogy ezután fognak magyarokká válni.

— Azt a hirt pedig, amely arról szól, hogy nem fogjuk megtűrni Erdélyben és a románlakta területen a zsidókat, egyenesen a románság elleni rágalomnak tekintem. Nem tudom megérteni, hogy kik azok, akik sötét háttérben ilyen eszközökkel igyekeznek rágalmat szórni a románságra. Azok a törekvések, amelyeknek szolgálatában mi állunk, a legdemokratikusabbak és ez eleve kizárja, hogy minket felekezeti vagy nemzetiségi gyűlölet vezessen bármilyen lépésünkben. Itt nem egy oligarchikus államalakulat megteremtéséről van szó, hanem a legszélsőbb demokráciáról, amelyvel kapcsolatban az ilyen híresztelések csak börtörtök, vagy rosszakaratúak lehetnek.

— A birtokpolitikát is megemlíti a tudósítás, amelynek keretében kijelentik a „román vezetők”, hogy a román nép nem érett a szabad birtokpolitikára. Ez is éppen annyira igaz, mint az előbbi állítások. A román nép igenis érett a legdemokratikusabb birtokpolitikára és mihelyt hatalomra jutunk, keresztül is fogjuk

vinni birtokpolitikai tervünket, amely a demokráciusság szempontjából még a Buza Barna birtokpolitikai programját is túlhaladja.

— Emlyt mondhatok a Pester Lloyd közleményére vonatkozólag és kérem, hogy ezt olvasó közönségével tudassa, nehogy az elnyomók kellemetlen maszkjában tűnjünk fel előttük.

Nem lesz több rekvirálás.

(A közfelmelési kormánybiztosságok megszüntetése.)

Budapesti munkatársunktól.) Néhány nappal ezelőtt Nagy Ferenc közfelmelési miniszter megszüntette az országban felállított közfelmelési kormánybiztosságok működését és a kormánybiztosságokhoz beosztott tisztviselők utasítást kaptak, hogy további szolgáltatásra a közfelmelési miniszteriumnál jelentkezzenek.

A miniszternek ezt az intézkedését sok helyen nem értették meg, máshol pedig tévesen magyarázták. A helyzet az, hogy Nagy Ferenc megszüntette a közfelmelési kormánybiztosságokat, mert azokra immár nincs szükség. Rekvirálni előreláthatólag nem fognak Magyarországon, a közfelmelés kérdéseit olyan irányba terelik, hogy más szervek működése válik majd szükségessé és nincs is értelme annak, hogy több törvényhatóság területét összefoglaló körzetben intézkedjék egy hatóság.

A miniszternek az álláspontja az, hogy a közfelmelési ügyek elintézését az eddiginél jobban kell decentralizálni és az egyes megyék és városok területén azt a munkát, amelyet eddig a közfelmelési kormánybiztosok végeztek el, el fogják tudni végezni az új kormánybiztosok.

A kormánybiztosokat éppen ezért felruházták a közfelmelési kérdésekben való intézkedés jogával is és a főispáni teendőik ellátásával megbízott kormánybiztosok végzik el a jövőben körzetükben azt a munkát, amelyet eddig a közfelmelési kormánybiztosok végeztek. Nagy Ferenc ezt az intézkedést nem is tekintti átmeneti intézkedésnek, végérvényesen határozott afelől, hogy a közfelmelési kormánybiztosságok többé nem támadnak föl.

A most kinevezett kormánybiztosok a törvényes kormány megbízottjai és közfelmelési kérdésekben is egyedül ők vannak hivatva a közigazgatási hatóságokkal együtt intézkedni. Eppen ez a rendelkezés szükségessé tette, hogy intézkedés történjék a vidéken megalakult Nemzeti Tanácsok működését illetőleg is. A kormány a legnagyobb hálával és elismeréssel figyeli e Nemzeti Tanácsok hazafias és demokratikus munkáját, viszont azonban több ízben kénytelen tapasztalni azt, hogy e szervek intézkedései zavarokra és félreértésekre adnak okot. Eppen ezért felszólították az összes Nemzeti Tanácsokat, hogy hatósági munkát ne végezzenek, bizzák azt nyugodtan azokra a helyi hatóságokra, amelyek a kormány rendelkezésére állanak és a demokratikus népkormány rendeleteit végrehajtják. A Nemzeti Tanácsok seholse legyenek hatóság, vagy végrehajtó hatalom, hanem tanácsadó és ellenőrző szerv, nem kívánatos azonban, hogy közfelmelési kérdésekben is intézkedjenek, mert ez esetleg a legjobb szándék mellett is a köz rovására mehet.

Az aradi orosz foglyok bucsuja.

(Hétfőn írták hazájukba.)

Az Aradon tartózkodó orosz foglyok hét-
főn indultak vissza rég elhagyott, rég nem lá-
tott hazájukba. A forradalom kitörésekor ők is
megalkották a maguk „Tanács”-át, amely
most, a bucsuzás pillanatában, hangot ad azok-
nak az érzéseknek, melyek eltöltötték lelküket
aradi tartózkodásuk alatt. A mai nap folyamán
egy német levelet írtak az *Aradi Közlöny* szer-
kesztőségének, hogy azt magyarra fordítva
közöljék Arad közönségével. Szívesen tesszük
ezt s a testvériség ünnepének nagy napján, a
magyar köztársaság megvalósulásának első
óráiban mi is testvéri szeretettel intünk nekik
szeretetteljes „Isten áldjon”-t. Őrizzék meg
lelkükben, ami jót itt tapasztalhattak, láttak és
éreztek s vigyék hírül nagy és szabad hazá-
jukba hogy a magyarság mindenkor szeretettel
gondol Észak-Európa nagyjövi köztársasá-
gára, a szabad Oroszországra. Ime, ez volt az
orosz foglyok levele:

— Hatalmas és örömteljes kiáltás zúgott
végig a földön: Hazafelé! S az álmos és meg-
fagyott szívek felébredtek. A szürke orosz kö-
penyegbe rejtett megtört katonák szeme fel-
ragyogott s a szomorú arcok felragyogtak a
remény fényétől. Eleven tömegek árasztották
el az utakat, megtöltötték a vasútállomásokat
és vasúti kocskákat, felkuszta azok fedeleire s
nem törődtek semmi veszedelemmel. Ez a
mozgalom azonban nem elemetáris, hanem
meggondolt és észszerű. Minden egyes ember
egy értelmes erő, mely megmozdult a varáz-
szótól: Hazafelé!

Én is, hazámra már ugyyszólván küszö-
bén, különböző érzésektől lelkesítve, állok itt,
lelkiszemeimmel végigfutva 42 hónapos fog-
ságomnak kinematografyszerű képein. Megrázó
momentumok merülnek fel előttem: Látom ma
gunkat a juffusi hőségben a végtelen mezőkön,
a cséplőgép zakatoló zúgása a pokolra emlé-
keztet, szinte szakadatlan emberi erőt kíván,
mely nehézzé teszi a fejet, a kezek és lábak
megtagadják a szolgálatot s mégis kénytelenek
vagyunk örökké éhes gyomrát automatikus
munka segítségével egyre tömni. Aztán jön egy
szürke őszi fagyos októberi reggel. A gőzke
belevág a hideg földbe s nekünk testünk egész
erőjével arra kell törekednünk, hogy az acél-
kés mélyen vágódjék a föld testébe. Kezeink és
lábaik megdagadnak a hidegtől, — de ugyan-
akkor a távolban felkélnek a világosi hegyek
s szépségükkel egy más világ képét rajzolják
elénk.

* De levelem olvasóit nem akarom több
szürke képpel szomorítani: vannak olyan mo-
mentumok is, melyek némileg elviselhetőbbé
teszik szomorú utunkat. Akadtak kedves, jó-
szívű családok, melyek a szív melegével vették
körül az orosz foglyokat. Én magam soha nem
muló hálával gondolok az újszentannai *Werner*
családra. Ez a család ismertetett meg engem
a magyar nép igazi karakterével. Az alatt az
idő alatt, melyet a foglyok irodájában töltöt-
tem, meggyőződést szereztem, hogy Magyar-
országban az orosz foglyokat szerették és meg-
becsülték s hogy a néplélek a szegény embe-
rekkel szemben mindig őszinte megértéssel
viselkedett. A magyar az idegen emberekben
mindig megindta látni a — testvért s ez kitöröl-
hetetlenül megmarad mindnyájunk emlékeze-
tésében. Ha a kérelhetlen halál sorainkból egyet-
egyét elragadt, úgy a nép, mint az intelligens
emberek őszinte szívvel vettek részt a mi fá-
jalmunkban. Ha majd az orosz foglyok nagy

Vádat emelnek az ex-császár ellen.

(Ki szegte meg a fegyverszüneti szerződést?)

Berlinből jelentik: a Vorwärts jelentő Bern-
ből: Annak a francia-angol bizottságnak, amely
a német hadsereg ellen emel vádat a fegyverke-
zési jog és a hadviselés szabályainak megsér-
tése miatt, 22 tagja van. A vád a volt német csá-
szár és a volt német vezérkar ellen irányul.

Berlinből jelentik: Foch tábornok a legfőbb
német hadvezetőséghez a következő táviratot in-
tette:

— A szövetségesek legfőbb hadvezetősége
arról értesült, hogy a német csapatok külön-
böző helyeken erőszakosan viselkednek a lakos-
sággal szemben, pusztítanak és fosztogatnak.
Mindezek oly cselekmények, amelyek a fegyver-
szüneti szerződéssel ellenkeznek. A szövetsé-
gesek legfőbb hadvezetősége elvárja, hogy a német
legfőbb hadvezetőség azonnal el fog követni min-
dent, hogy a kölcsönösen aláírt fegyverszüneti
szerződést ért sérelmek megszűnjenek. Amennyi-
ben a legrövidebb idő alatt meg nem szűnnek,
a szövetségesek legfőbb hadvezetősége közzé-
ségének fogja tartani, hogy ezen üzeneteknek véget
vessen.

A német legfőbb hadvezetőség e táviratra a
következőket válaszolta:

— A német meghatalmazottak a fegyver-
szüneti tárgyalások alkalmával írásban és szó-
ban ismételték és a legnagyobb hangsúllyal
kérlelték, hogy végrehajthatatlan és műszakilag
keresztülvihetetlen. Feltételek végrehajtásának
zavargások lesznek az elmaradhatatlan követ-
kezményei. A zavargásokért így úgy a jelenben,
mint a jövőben kizárólag a szövetségesek had-
vezetőségei a felelős. A német hadvezetőség tiltá-
kozik a jogosulatlan szemrehányás ellen és is-
mételt hangsúllyal, hogy a szövetséges had-

vezetőség eddigi módszerével további követése
lehetetlenné teszi számára, hogy a német és az
elleneségek lakosság védelmére, valamint a né-
met csapatok védelmére szükséges rendszabályo-
kat életbe léptesse. A német hadvezetőség újra
kifejezést ad azon óhajításának, hogy az összes
népek által annyira kívánt fegyverszünetet oly
szellemben hajtsák végre, amely az emberiség
megőrzését barát és ellenség számára ki nem
zárja. A dolog lényegét illetően megjegyzi a had-
vezetőség, hogy értesülése szerint többnyire a la-
kosságnak vagyonos osztálya és a német kate-
naság ellen irányuló kihágásokról van szó.

Rotterdamból jelentik: A németek kiűritel-
ték Anwerpent. Brüsszelből holnap mennek el
az utolsó német csapatok és a belgák ugyancsak
holnap mennek be. A királyi családot is holnapra
várják. Rupprecht volt bajor trónörökös Brüss-
zelbe várja a királyi család tagjait.

Amsterdamról jelentik: Arra a kastélyra, a
melyben a német trónörökös lakik, repülőgé-
pről bombát dobtak le. A kastély tornya meg-
seült.

Hágából jelentik: A német trónörökös leg-
közelebb megváltoztatja hollandi tartózkodási
helyét, mert annak a helységnek lakói, ahol tar-
tózkodik nem garantálják többé személyes
biztonságát. A holland kormány új tartózkodási
helyet jelöl ki a volt trónörökösnek.

Berlinből jelentik: A potsdami munkás és
katonatanács megengedte a császárnének és trón-
örökösének, hogy elköltözésükhöz külön vonu-
tot bocsássonak rendelkezésükre. Megengedte to-
vábbá, hogy vagyonukból annyit vigyenek ma-
gukkal, amennyit akarnak. A trónörökösnek het
gyermekével Koppenhágába utazik s ott nővérénél,
a dán királynőnél fog lakni.

tömege egész Oroszországban szétszóródik,
biztosíthatok mindenkit, hogy Magyarországról
kedves és jó vélemény fog ott kialakulni.
Ha hosszú téli estéken a „muzsik” vagy a
vadór ott valahol kelet Szibériában ül kis kuny
hózában, ha a moszkvai kereskedő barátai kö-
zött beszélget, ha a nizzsinowgorodni ügyvéd
vagy orvos beszédre szólítja fel: mindenütt
ezt fogják mondani: mi szeretjük s őszintén
értékeljük a magyarok szívet!

Társaim és én, a bucsu pillanatában kitar-
tást kívánunk a magyarságnak abban a harc-
ban, melyet függetlenségükért folytatnak, hogy
nemsokára a lélek hurjain felhangozzék a test-
vérségnek és a szeretetnek örökké szép világ-
megváltó új dala! Az orosz foglyok nevében is:
Márkov Oszkár.

MŰVÉSZET.

HETI MŰSOR:

Vasárnap délután 3 órakor: *Sztambul ró-
zsája*. Este 7 órakor *A király*. A) bérlet.
Hétfőn: *Mágnás Miska* B) bérlet.
Kedd: *Sztambul rózsája* C) bérlet.
Szerda: Csiki Gergely halála évforduló-
ján *Cifra nyomoruság*. A) bérlet.
Csütörtök: *Trobadur*. B) bérlet.
Péntek: *Trobadur*. C) bérlet.

A MODERN SZINHÁZ MŰSORA:

Vasárnap: *Szép Galathea*, operette és
művészest.

* *Szép Galathea* és más egyebek. A Mo-
dern Színházban sikerült művészestét rende-
zett az aradi színtársulat. A műsor gerince:
Szép Galathea, ez a finom szépségű kis egy-
felvonásos francia operette volt. Pompás elő-
adásban kaptuk Offenback remekét, melynek
egy-egy kristályosan szép melodikus részé-
nél önkénytelenül felsóhajtottunk: — Meny-

nyit loptak ebből a modern operettek szerzői:
Várady Margit gyönyörű énekét, művészi já-
tékat valóságos jótéteménynek éreztük a fá-
dalmas és rohanó események után, melyek
napjainkat betöltik. Győző kedves humora is
feleltette velünk a napi gondokat s a jóízű
kacagás, mely alakítása nyomán felhangzott,
bizonyította: milyen missziója van ma a szin-
házaknak. Kedves volt *Széchő Lili* Ganimédje
s Gömör szép hangja is kellően érvényesült
az intim kis színházban.

Magán számokkal szerepeltek: *Róna De-
zső*, ki Tannhauser-ből énekelt egy áriát bril-
liánsan; *Horváth Mici*, aki Tarnay-dalokat
adott elő a tőle megszokott precizitással és
finomsággal. *Barics* egy Csajkovszki-dal elő-
adásával szerzett őszinte tapsokat. Nagy si-
kere volt *Miklóssy Irmának*, ki ma ép oly te-
hetséges színésznőnek bizonyult, mint amilyen
fejlődés képes énekesnőnek. (Z. A.)

* A színházi iroda hírei. Holnap hétfőn
és kedden két közkedveltségű nagy operette
kerül színre, a *Mágnás Miska* és *Sztambul
rózsája*, az ismert elsőrangú szereposztással.
A főszerepekben *Horváth Mici*, *Rontay Bo-
riska*, *Benkőné*, *Miklóssy*, *Győző*, *Barics*, *Fa-
ludy*, *Várnay*, *R. Tóth József*, *Gömöri*, *Ke-
tész Dezsővel*. — *Csiki Gergely* halálának
évfordulóját, mint minden évben, november hó
20-án, az idén is megtartja az emlékeztetést a
színtársulat, amikor a *Cifra nyomoruság* kerül
színre elsőrendű szereposztással. — *Trobadur*,
Verdi örökszép dalműve kerül színre péntek-
től a színházban a főszerepekben: *Várady Mar-
git*, *Széchő Lili*, *Párdy*, *Barics*, *Herold*, *Fa-
ludyval*.

* Ma megismétlik a Modern Színházban
a művészestet. A Modern Színházban tegnap
bemutatott nagyszerű művészestet ma meg-
ismétlik. A mai előadás iránt is szokatlanul
nagy érdeklődés nyilvánul meg, a jegyek
nagy része már elővételben elkel. Ma is szín-
re kerül *Szép Galathea*, ezenkívül *Horváth
Mici*, *Széchő Lili*, *Miklóssy Irma*, *Róna*, *Bar-
rics*, *Gömör*, *Matolcsy* énekszámokat adnak
elő *Gellért Pál* színházi *L. Mester* kísérete
mellett. Jegyek korlátolt számban kaphatók
még a Modern Színház pénztárában.

Kereskedők a főispánnal.

(Magyar és román bizottság a vármegye rendjének védelmére.)

Varjassy Lajos dr. főispáni teendőket megbízott kormánybiztos napról-napra rendkívül sokan keresik fel különböző közérdekű vonatkozású kérelmekkel. Különösen Aradvármegye rendjének biztosítása okoz sok gondot a főispánnak, mert a féktelenkedő csőcselék nem könnyű megregulálni. Ezt a megfélemezést egyébként is nagy körültekintéssel kell végrehajtani, nehogy sok emberáldozatot követeljen és nehogy nemzetiségi sérelmek származzanak belőle. A főispán elhatározta, hogy magyarokból és románokból az ő elnöksége alatt alakítandó bizottság intézkedései alapján szervezik a vármegyében a rendet és irányítják az egész közigazgatást. Ugy a magyar, mint a román tagok demokratikus gondolkodású egyének lesznek, akik kellő garanciát nyújtanak, hogy ez a munka nélkülözni fogja a tulajdonos és osztályuralmi szellemet. Akinek bármely panasza, vagy sérelme van a vármegye területéről, jelentse azt be a főispán mellett működő Horváth László-ítkárnál, aki a vegyes bizottság elé terjeszti azt. A bizottság ugyanis minden reggel 9 órakor ülést tart a vármegyeházán.

Varjassy dr. főispánt még mindig keresik fel küldöttségek. Ma délelőtt Vásárhely József az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület delegációját vezette és kérte a gazdák számára való jóindulatot. A főispán kifejtette, hogy a kormány mezőgazdasági és birtokpolitikai programján belül támogatni fogja a gazdák törekvéseit. Azután Csernovich Diodor miniszteri tanácsos az aradi jószágigazgatóság tisztviselői karát vezette a főispán elé és szívélyesen üdvözölték Varjassy dr.-t, aki a tisztviselői munka legmesszebbmenő megbecsüléséről biztosította a hivatalnokokat.

A küldöttség tagjai voltak Purgly László alelnök, Kintzig János, Köpf János dr., Leopold Zsigmond, Surányi János, Tagányi Sándor dr., Urbán Péter báró, Vajda Zsigmond és Alföldy Pál ügyvezető ítkár.

Városi hivatalában délben az aradi kereskedők köre, a Kereskedelmi Testület és a városi felső kereskedelmi iskola tanári karának együttes küldöttségét fogadta a főispán. Knéfal Lajos tolmácsolta a kereskedők meleg ragaszkodását és kérte a főispánt, hogy ép úgy, mint a múltban, ezután is segítse elő a kereskedelem boldogulását. Varjassy dr. hosszabb beszédben válaszolt és visszapillantott arra az időre, amikor pályája kezdetén a kereskedők részéről a legmelegebb fogadtatásban részesült.

— A háború alatt — mondta a főispán — sok szemrehányással találkoztak a kereskedők, hogy tekintélyes vagyont szereztek. Ha a háborúban anyagilag gyarapodott is a kereskedelem, a most meghozandó törvények olyan anyagi áldozatokat követelnek majd tőlük is, hogy a sokat hánytorgatott haszonból alig marad valami, sőt még a régen szerzett vagyonnak is oda kell adni a legnagyobb részét. A kereskedelemre tehát szomorú napok várnak, nemcsak ezért, hanem mert ma még nem tudhatjuk, hogy alakul ki Magyarország jövő képe. De vigasztaló az a tudat, hogy ebben a nagy demokratikus átalakulásba a kereskedők gyorsan bele tudnak illeszkedni, mert hiszen a kereskedelmi osztályokból indult ki sok esztendővel ezelőtt az a haladó mozgalom, amely most rakja le a jövő demokratikus Magyarország alapjait. A kereskedők már foglalkozá-

Ellentét az erdélyi Román Nemzeti Tanácsban.

(A románok nem törnek be Erdélybe.)

Kolozsvárról jelentik: Az itteni román körökben rendkívül nagy feltűnést kelt a Román Nemzeti Tanácsban beállott változás. Dr. Frenku Amos, a Román Nemzeti Tanács elnöke ugyanis váratlanul beadta lemondását. A lemondást hivatalos kommunikéban az elnök betegségével indokolták meg. Hír szerint azonban ellentétek merültek fel Frenku és a Nemzeti Tanács tagjai között, mert Frenku ultraradikális álláspontot foglalt el.

Tegnap rémhírek terjedtek el Kolozsváron arról, hogy az erdélyi határszorosoknál öt helyen is román csapatok törtek be Erdélybe és a határszél egyes exponáltabb pontjait megszállták. Ilyen betörésnek nincs értelme ma, amikor nem apró katonai kísérletek döntenek el a végső kialakulást, hanem a béketárgyalások legfelsőbb határozatai, az mindenki előtt kétségtelen, a rémhírterjesztők azonban — ezt nagyon jól tudjuk — sem logikával, sem lelkiismerettel nem törődnek. De a híreszteléseknek egyébként is volt valami alapjuk, amennyiben tegnap délelőtt a Nemzeti Tanácshoz telefonjelentés érkezett Tölgyesről, mely szerint a tölgyesi szorosot egy román őrszék átélte.

Az őrszék vezetője egy főhadnagy volt, aki kijelentette, hogy utánuk egy egész divízió jön, megnyugtatta azonban a helyi hivatalos vezetőket és a nemzetőrség parancsnokát, hogy nem hódítás a céljuk, hanem a rendfentartás biztosítása. Éppen ezért annak az óhajának adott kifejezést, hogy mindenki nyugodtan ma-

radjon helyén és teljesítse hivatását, mert senkinek sem lesz bántódása.

Délután újabb telefontértesítés érkezett a marosvásárhelyi Nemzeti Tanácstól mely szerint a tölgyesi román őrszékot visszarendelték és vissza is vonult már a határról.

Hogy a románok nem törnek be Erdélybe, arra nézve megnyugtató az a kijelentés is, amelytől Arion román külügyminiszter tett Koncz ezredes előtt, aki a román határszélen teljesít szolgálatot.

Arion román külügyminiszter Koncz ezredes előtt becsületszavát adta, hogy a megszálló csapatoknak Romániából való távozása után az ottani magyar állampolgárok élet- és vagyonbiztonságáért kezességet vállal. Ezt Marghiloman miniszterelnök is kijelentette, sőt a úrlálnál is erre vonatkozóan megnyugtató kijelentésben részesült.

Ara a kérdésre, hogy vajon a románok bevonulnak-e Erdélybe, Arion külügyminiszter kijelentette, hogy ezt nem cselekszik meg. Ugyanezt a kérdést az ezredes feltette Bukovinára vonatkozólag is, de erre kitérő választ kaptott.

És éppen ebből a körülményből megállapítható, hogy Arion külügyminiszter kijelentése hitelt érdemlő, mert amíg Erdély határát tényleg nem lépték át reguláris csapatok, addig a Bukovinában való bevonulásról már tegnap jelentések érkeztek.

suknál fogva is könnyen hozzá tudnak simulni az internacionális élethez, így tehát a kereskedelem a nagy metamorfózis után is megtartja régi pozícióját. Örülök, hogy nemcsak a múltban láttam magam mellett a kereskedőket, hanem a gondterhes nagy munka közepette is körém sereglenek és kiakarják venni részüket az országot nagygyá fejleszteni akaró gigászi küzdelemből.

A küldöttség lelkesen megéljenzte a főispánt.

Mackensen nem politizál.

(A német csapatok átvonulása Magyarországon.)

Budapestről jelentik: A Pester Lloyd jól értesült helyről jelenti: A Mackensen tábornokkal való tárgyalásra kiküldött bizottság, amelynek tagjai Massaw ezredes, Heldekamp őrnagy és Quatt gróf kapitány, már néhány nap óta tárgyal a német csapatok átvonulása ügyében. Mindkét részről megvan az igyekezet, hogy az átszállítás minél nagyobb rendben történjék meg. Német részről külső bizottság ment Berlinbe, hogy Magyarországnak szénszállítást eszközöljön ki. Fgyelőre az a megállapodás, hogy minden szénszállító vonatból egy a német csapatokat szállító vonatok fűtésére fordítandó.

Mackensen minden igyekezetével azon van, hogy a magyar népkormányt támogassa a fegyverszünet lojális keresztülvitelében. Kijelentette, hogy Romániában és Erdélyben teljesen rendben álló csapatait nem akarja Németországban politikai célokra felhasználni s az az egyetlen gondja, hogy embereit rendben hazaszállítsa. A román lakosság magatartása a Romániában levő német csapatokkal szemben nem ellenséges. Bukarestben ugyan néhány purcs-szerű kísérlet történt,

de ez más vidéken nem ismétlődött meg. A német hadsereg megérkezése Erdélybe szintén megnyugtató volt az ottani lakosságra.

Kolozsvárról jelentik: Kolozsváron a német csapatok vonultak teljesen lefegyverezve. Azokat a csapatokat, amelyek fegyverrel érkeztek, felszólították, hogy adják át fegyvereiket, de ha nem tettek eleget a felszólításnak, erőszakot vetül szemben nem alkalmaztak.

Budapestről jelentik: A Magyar Nemzeti Tanács a német népkormánytól az alábbi táviratot kapta:

— A német népkormány a felszabadult német nép nevében a Magyar Nemzeti Tanács szíves üdvözlétéért köszönetet mond és a magyar nép testvéri üdvözlését abban a rendíthetetlen reményben viszonzza, hogy az eszmék közösségében a népek egy boldogabb jövőnek néznek elébe. E mélyszéles és tökéletes együttérzés alapján Németország hálásan venné, ha a magyar kormány a német csapatok átvonulását, amelyet az entente és Németország között november 11-én kötött általános fegyverszünet pontos betartása mellett óhajtanak végrehajtani, a vasuti szállítás és az élelmezés kérdésének barátságos megoldása mellett megkönnyíten, hogy így a német katonák minél előbb leszerelhessenek és a hazai földön áttérhessenek a béke állapotára.

Ebert.

EGYESÜLET

(*) A Szociális Missziótársulat aradi szervezete f. hó 18-án, hétfőn d. u. 4 órakor tartja a városháza dísztermében novemberi összejövetelét. A tagokat és érdeklődőket ez uton is meghívja az elnökség.

HIREK.

Petőfi-ünnepe.

Egyetlen nagy költőnek sem adatott meg az a váteszi előrelátás, amely Petőfi Sándor költeményeiben ma is megráz bennünket. A „világ-szabadság” „respublica” nagy költője a debreceni detronizálás után elementáris erővel írta meg a köztársaság diadalmát.

— Respublicánus vagyok! írja versében és prózában s egymás után születnek meg: Hol a nyílám, hova löjjem? — Akasszátok fel a királyokat! melyeket mint szordinos ének követ a „Respublica”. Van ebben a gyönyörű költeményben egy pár olyan sor, amely bus melancholiával tölti el ma a szívünket.

— Ha meg nem érem e nagy ünnepet, írja a versében, emlékezzetek meg rólam, ki mindig köztársasági voltam s még a koporsóban is az maradok!

A köztársaság ünnepe — Petőfi Sándor ünnepe is. Hiányos volna ez a nagy nap, ha a köztársaság első költőjéről meg nem emlékeznénk a mindenki gyönyörűségére le nem közhölnők a legszebb magyar köztársasági verset:

RESPUBLICA.

Respublica, szabadság gyermeke
S szabadság anyja, világ jötevője
Ki bujdosol, mint a Rákócziak
Köszöntelek a távolból előrel

Most hódolok, midőn még messze vagy,
Midőn még rémes átkozott neved van,
Midőn még, aki megfeszíteni
Kész tégedet, azt becsülik legjobban.

Most hódolok, midőn még messze vagy,
Hisz akkor úgy is hódolód elég lesz,
Ha a magasból ellenidre majd
A véres porba diadallal nézsz.

Mert győzni fogsz, dicső respublica,
Bár vessen ég és föld elédbe gátot
Miként egy új, de szent Napoleon,
Elfglalod majd a kerek világot.

Kit meg nem térít szép szelid szemed,
Hol a szeretet oltárlángja csillog,
Majd megtéríti azt szilaj kezed,
Melyben halálos vésznek kardja villog.

Te léssz a győző, a diadal-iv
Ha elkészül, a te számodra léssen,
Akár virágos tarka pázsiton,
Akár a vérnek vörös tengerében!

Szerezném tudni, ott leszek-e én
A győzedelmes fényes ünnepélyen?
Vagy akkorra már tán elvisz az
Enyészet s ott lenn tart a sirba' mélyen? —

Ha meg nem érem e nagy ünnepet,
Barátim, emlékezzetek meg rólam ...
Republikánus vagyok s az leszek
A föld alatt is ott a koporsóban!

Jertek ki hozzám, s ott kiállítások
Siromnál éljent a respublicára,
Meghallom én azt, s akkor béke száll
Ez üldözött, e fájó szív porára.

— **Bíró Lajos** — államtitkár. Budapestről jelentik: Tegnapi este minisztertanács volt, melyben **Bíró Lajost** külügyminiszteri államtitkárrá nevezték ki.

— **Habsburg József** felesküdt a köztársaságra. Budapestről jelentik: **Habsburg József** ma délben a köztársaság proklamálása után megjelent a Nemzeti Tanács előtt és *letette a hűség esküt a köztársaságra*. Az eskü után azt az óhaját fejezte ki, hogy szeretné mostani nevének megváltoztatásával jóhangzásu magyar nevet felvenni.

— **Szükséget szenved a volt király**. Bécsből jelentik: A bécsi parlamentben ma azt beszéltek, hogy az Eckarstauban tartózkodó **Habsburg Károly** és családja élelmiszerekben nagy hiányt szenved. Ez arra kényszeríti a volt uralkodót, hogy kíséretének számát csökkentse. Egy udvari tisztviselő ma megjelent Schönbrunnban, hogy az ottani kastélyból fehérneműt vigyen a gyermekeknek. Ott azonban megtagadták a kért holmik kiadását azzal, hogy a kastélyban levő dolgok felett csak az államtanács rendelkezik.

— **Be kell szolgátni a felesleges ruhát**. Budapestről jelentik: A népkormány vezetői annak a szükségességétől indítva, hogy a hazatérő katonaság megfelelő civilruhával látassék el, erélyes intézkedést tett. A tegnapi minisztertanács elhatározta, hogy a polgári lakosságtól a mai viszonyok között felesleges számban található ruhákat kényszer útján a hazatérő katonaság számára térítés nélkül átveszi. A ruhák beszolgáltatására vonatkozó rendelet legközelebb jelenik meg és pontosan meg fogja állapítani, bizonyos számú ruhából és cipőből mennyit kell beszolgátni.

(A mi barátaink.)

A megszálló szerb csapatok alig néhány órai járásnyira vannak tőlünk. Temesvárott állanak, de bizonyos, hogy tovább nyomulnak és megszállják azt az egész területet, amelynek megszállására a fegyverszüneti szerződés értelmében joguk van. A megszállási határ — a Maros, tehát Ujaradot és az aradi várat szintén meg fogják szállni. Nem lehetetlen, hogy Aradra is el fognak jönni, noha Arad a demarkációs vonalon kívül esik.

Félelemre nincs ok. Mindenhol, a hová a szerb katonák bevonultak, kedvező hírek érkeztek. A szerbek barátságosan, gavalléros módon viselkednek, szimpátiájukat és baráti érzéseiket nyilvánítják a békés lakossággal szemben és csupán a belső rend és nyugalom fenntartásában segídkeznek. Ha eljönnek hozzánk, fogadjuk őket szívesen, fogadjuk őket baráti érzéssel, mert a szerbek demokratikus, független Magyarországnak barátai lettek, akik a múlt bűneit feledve, úgy viselkednek Magyarországon, mint ahogy egy demokratikus, szabadság-szerető nemzet fiainak viselkedniük kell.

— **Városatyaválasztások**. Holnap két kerületben választanak törvényhatósági bizottsági tagokat. A második kerületben két hely kerül betöltésre. Ezért a két helyért négyen versengenek: **Szendrey Mihály** szinigazgató, **Halmos Dezső**, a közéleti vállalat igazgatója, **Müller József** keletkezési és **Brandt István** bádógosmester. A polgárság bizalma **Szendrey** és **Halmos** felé fordul, akiknek megválasztása bizonyosra vehető. A harmadik kerületben **Lics Antal** hírlapíró-társunk, a függetlenségi eszmék régi harcosa lép fel, akit a kerület polgársága nagy többséggel fog megválasztani.

— **Népfelkelő tisztek** előléptetése. A hadügyminiszter dr. talpesi **Kabdebó Antal**, **Holtzer József** és **Kemény Szilárd** 2. honvédegyalozredbeli népfelkelő főhadnagyokat népfelkelő századosokká, dr. **Nagy Orbán István** és **Tenner Alfréd Pál** 2. honvédegyalozredbeli népfelkelő hadnagyokat népfelkelő főhadnagyokká, **Szekeress József**, **Fackelmann Géza**, **Waldmann, Hajós András**, **Bíró György** és **Argyellán Tivadar** 2. honvédegyalozredbeli tartalékos hadnagyokat tartalékos főhadnagyokká léptette elő.

— **Az esküdtszék elnöke**. A nagyváradi ítélőtábla elnöke az 1919. év tartamára az aradi törvényszéknél szervezett esküdtbíró-sághoz elnökül **Szokolczay Lajos** törvényszéki elnököt, elnökhelyettesül **Bittó József** ítélőtáblai bírót jelölte ki.

— **A holnapi köztársasági népgyűlés**. A köztársasági államforma létesítése felett érzett örömeink Arad népe holnap, vasárnap d. e. 11 órai kezdettel a kulturpalota nagytermében tartandó népgyűlésen ad kifejezést. A hidegre fordult időjárás miatt kellett a Szabadságtér helyett a kulturpalota nagytermét választani. Az országos magyar köztársasági párt részéről dr. **Huczek Emil**, az aradi függetlenségi párt részéről dr. **Nagy Sándor** és az aradi polgári radikális párt részéről **Zima Tibor** fog beszélni.

Meghívó. A nemzeti élet fája pompás virágot fakasztott; a Magyar Köztársaság viruló rózsája örvendeztet immár mindannyiunkat! Zárjuk e drága virágot szívünkbe és féltő gonddal, tiszta önfeláldozással és szívós kitartással védjük a tél fagya ellen.

1918. évi november hó 16-ának megünneplésére, szent érzelmek ápolására, a mai napon vasárnap délelőtt 11 órai kezdettel a kulturpalota nagytermében *nemzeti ünnepet* üllünk.

Az ünnep programja a következő: 1. Elnöki megnyitó, tartja: **Ferch Ödön**. 2. Dr. **Husztik Elemér**, az országos köztársasági párt kiküldöttjének beszéde. 3. **Zombory Andor** versét szavalja **Barics Gyula** színművész. 4. **Zima Tibor**, az aradi polgári radikális párt elnökének beszéde. 5. A határozati javaslat kimondása, a Himnusz eléneklése és zárószó.

Szeretettel hívunk meg mindenkit az ünnepségre, legyetek ott mindnyájan! **A rendező bizottság**: **Ferch Ödön**, elnök, az aradi feministák, dr. **Aussterweil László**, **Balla Frigyes**, **Berán Béla**, **Berta Titusz**, **Bettelheim Imre**, **Bérczy Lajos**, **Bogsán Károly**, **Brandt István**, **Buja Sándor**, **Csernátóny Jenő**, **Csécsei Imre**, **Dittrich Albert**, **Éberlein Gusztáv**, **Fábián Sándor**, **Fekete József**, **Fischer Antal**, **Földes Adolf**, **Iván Romulusz**, **Jakab Lajos**, **Kalkó Károly**, **Kertész István**, **Kiss András**, **Kiss Zoltán**, **Klein Ferenc**, **Kreis József**, **Lantos Miksa**, **Lautner Mátyás**, **Láng Imre**, **Lehocz Sándor**, dr. **Mannheim Aladár**, **Marosi Pál**, **Millig Mátyás**, **Nagy Alajos**, **Nagy Kálmán**, dr. **Nagy Sándor**, **Odry Lehel**, **Papp István**, **Petkó Imre**, **Pál Laos**, **Páris Lajos**, **Popper Károly**, dr. **Priegl István**, ifj. **Reicher Károly**, **Schlösser Rudolf**, **Schösz Lajos**, **Schweigert Péter**, **Sebők János**, **Steigerwald Alajos**, **Strumberger Oszkár**, **Sófalvy György**, **Szabó Flórián**, **Szathmáry István**, **Szücs Pál**, **Tomastyik János**, **Tunó Lajos**, **Veres Imre**, **Zabb István**, dr. **Schmidt Sándor** bizottsági tagok.

— **Eljegyzés**. **Stojkovits József** fényképész eljegyezte **Boda Margitot**. (Mindem külön értesítés helyett.)

— **Feltalálták a spanyolbetegség szérumát**. Budapestről jelentik: **Nagy Vince** miniszterelnökségi államtitkár ma érkezett vissza Svájcából és nagyon érdekes hírt és szert hozott magával. Svájcban felfedezték a spanyolbetegség elleni szérumot. Megbízható oltóanyagot talált fel **Spiegler Károly** tudóspeciálista hosszú kísérletezés után, amely megvéd a spanyolbetegség fertőzése ellen. **Nagy Vince** államtitkár a szert a kormány rendelkezésére bocsátja.

— **Budapesten korlátozzák a gázfogyasztást**. Budapestről jelentik: A budapesti gázgyárak hétfő óta semmiféle szénszállítmányt nem kaptak. Ennek következtében a fővárosban hétfőtől kezdve újabb gázkorlátozást fognak életbe léptetni s azontúl reggel 8 órától délután 4 óráig sehol se szabad gázt fogyasztani.

— **A hírlapok változtathatják címüket**. Budapestről jelentik: A kormány a mai napon az új lapok megjelenésére vonatkozó tilalmat részben megszüntette, amennyiben ezentúl a lapok címeiket változtathatják fel.

— Meddig közlekednek a vonatok? Budapestről jelentik: A Keleti pályaudvar katonai forgalma jelentékenyen csökkent. Ma már innen nem indítanak el killőn katonavonatot, hanem a katonákat rendszeres személyvonatokon szállítják tovább. Az állomásfőnökséget az elutazni akarók állandóan ostrom alatt tartják s az irást érdeklődnek, hogy az egyes vonalakon indul-e vonat és hogy meddig közlekedik. Az állomásfőnökség szinte tehetetlenül áll az ostrommal szemben. Megbízható hírek a vonatok közlekedéséről alig vannak s az állomáson csupán annyit tudnak, hogy az állomásról elindulnak-e a vonatok. A főmezei vonalon Gyékényesig, Erdély felé Kolozsvárig és Aradig, dél felé Szabadkára és észak felé Kaszaiig és Sátoraljaújfalig és Rutkára szabad az út. Hogy ezekről az állomásokról a vonatok tovább mehetnek-e vagy nem, az az ottani pillanatnyi helyzettől függ, amelyet Budapesten nem ismerhetnek és amely percről-percre változhatik. Ilyen körülmények között ezeken az állomásokon túl terjedő utra indulni igen kockázatos.

— **Házasságok.** Dr. Szilágyi László rendőrfogalmazó és Török Vilmoska házasságot kötöttek.

Dr. Fenyves Ferenc szabadkai lapszerkesztő november 10-én tartotta esküvőjét Temesvárott Baruch Erzsikével.

— **Német katonák Aradon.** Arad ma ismét a német országútja volt. Temesvár felől a balkáni német hadsereg utolsó csapat-kötelékei érkeztek ma Aradra. Az Andrássy-tér tulsó felén egész délután hosszú autó-sor vesztegelt, várva a tovább indulásra szóló parancsot. A városban német tisztok és gyalogos katonák sétáltak, vásároltak. A németek valószínűleg holnap reggel vonulnak el Aradról s ezzel a balkáni német haderő utolsó csapatai is eltávoznak.

— **A pótzászlóalj iroda a városban.** A 33. gyalogezred pótzászlóalj parancsnoksága közli, hogy a pótzászlóalj irodahelyiségét holnaptól kezdve a várból a Tabajdi-utcai polgári iskola földszintjére helyezték át. A leszerelési iroda tovább is a várban marad.

— **Menetrendváltás az Acsov-nél.** Illetékes helyről vett értesítés szerint az aradi, kétegyháza—ujszentannai, borosjenő—csermői vonalon a széniány miatt ideiglenesen korlátozott személyforgalom a régi mértékben újból megindul és hétfőtől, i. hó 18-tól kezdve a régi menetrend változatlanul lesz visszaállítva.

— **A tizenegyórás záróra.** A forradalmi napok izgalmai arra készítettek Green Nándor főkapitányt, hogy előbb hét órában, később pedig kilenc órában állapítsa meg a zárórát. Miután most már teljes a rend és nyugalom Aradon, a főkapitány is enyhíteni fogja a megszigorított záróra rendelkezését. Pár nap múlva ismét visszaállítja a főkapitány a tizenegy órai zárórát.

— **Értesítés.** Minthogy az aradi főgimnázium a jövő héten a Liceumba visszaköltözik, az előadások még néhány napig szünetelnek. Azok pontos megkezdése hírlapok útján fog tudtul adni. Az igazgatóság.

— **Az aradi függetlenségi párt delegáltjai a Nemzeti Tanácsba.** Az aradi forradalmi pártok, a Károlyi-párt, a szociáldemokraták és a radikálisok megalakítják Aradon a Nemzeti Tanácsot. A tanácsnak összesen csak 16 tagja lesz, még pedig a polgári pártok nyolc, a szociáldemokraták szintén nyolc tagot delegálnak. Az aradi függetlenségi és 48-as párt végrehajtó-bizottsága dr. Priegl István elnökelete alatt ma este ülést tartott és a maga részéről az aradi Nemzeti Tanácsba dr. Nagy Sándort, dr. Tabakovits Györgyöt, Szudý Elemért és Lits Antalt küldötte ki.

— **Dinamitmerénylet egy tanítónő ellen.** Jeszur hunyadmegyei községben eddig ismeretlen tettesek Berényi Sarolta ottani tanítónő ablakába nagyobb mennyiségű dinamitot helyeztek el és azt éjnek idején meggyújtották. A robbanás a lakás nagy részét szétrombolta, a tanítónőnek azonban, aki a lakás másik szobájában aludt, az ijedségen kívül más baja nem esett.

Dolgozzanak a hazatérő katonák!

(Buza Barna nyilatkozata. — Kiknek lesz elsőbbségük a földhöz. — A hazatérő katonák elhelyezése. — A hatósági munkaközvetítés megszervezése.)

(Budapesti munkatársunktól.) Buza Barna földművelésügyi miniszter ma a birtokpolitikai reformmal és a hazatérő katonák munkába állításával kapcsolatban a következő nyilatkozatot tette előttem:

— A rettenetes világháború véget ért és ezzel vége van a szenvedéseknek is. A fegyverek zaját a békés munkának kell felváltania. Azokra a károakra, amelyek eddig a fegyvert fogták, most az ekének van szüksége. Kell, hogy az országban megkezdődjék a munka, de kell hogy *békesség, rend és nyugalom* is legyen. Erre van most szüksége Magyarországnak. Ha ezt elérjük, megmentjük a hazát, de *ha felbomlik a rend, magunk is elveszünk.*

— Minden leszerelő katonának most az a legelső feladata, hogy munkába álljon. Gondoskodunk róla, hogy mindenkinek jusson munka és kenyér. A katonák vagy a nemzeti őrségbe lépjenek be, vagy előjárásuknál jelentkezzenek munkára. A munkások elhelyezéséről gondoskodni kívánván, körrendeletet intéztem az ország összes alispánjaihoz és polgármestereihez, akiket felhívtam a hatósági munkaközvetítés megszervezésére. A rendelet értelmében mindenütt 24 órán belül össze kell írni az összes munkaalkalmat. Pontosan meg kell állapítani, hogy az egyes munkaadók milyen munkára és milyen bérfeltételek mellett hány gazdasági munkást és hány gazdasági cselédet kívánnak alkalmazni. A munkaalkalmakat a hazaérkezett leszerelt katonák között közhírré kell tenni és igyekezni kell, hogy az embereket lehető gyorsan elhelyezzék. Miután e cél elérése különböző eljárási módokat tesz indokolttá, a hatóságoknak nem adtam részletes utasítást, de lelükre kötöttem, hogy *az elv*

mindig az legyen, miszerint minden felesleges irásbellel mellőzéssel mindenki minél gyorsabban a megfelelő legközelebbi munkahelyre elhelyeztessék és a jövő évi termés biztosítására szükséges és eddig el nem végzett munkák ezuton is elvégeztessenek.

A közigazgatási hatóságoknak segítségükre lesznek a katonai hatóságok is, amelyek szintén felhívják a leszerelt katonák figyelmét arra, hogy hol és milyen feltételek mellett lehet munkához jutni.

— A népkormány legfőbb célja, hogy földhöz juttassa a földművelő népet. Kisbirtokokat csinálunk és azokat igen méltányos áron és hosszú törlesztésre adjuk el a földműveseknek és a földművelési munkásoknak. Az új kisbirtokok eladása már a jövő évben megkezdődik, de már most, ebben az évben összeírjuk azokat, akik *venni óhajtának.* Őszintén megmondom, hogy a kisbirtokok szétosztásánál *elsőbbségük lesz azoknak a földművelőknek, akik a hosszú katonai szolgálat után a nemzeti őrségbe lépnek be, vagy leszerelésük után azonnal munkára jelentkeznek és munkába állnak.* Azok azonban, akik a békés munka helyett a rendet és nyugalmat zavarják, rabolnak és fosztogatnak és akik szabályszerű írással nem tudják igazolni, hogy a katonai szolgálatból szabályszerűen bocsáttattak el, azok a szétosztásból kizáratnak és *nem fognak földet kapni.*

A miniszter elmondotta még, hogy ezekre a fontos körülményekre külön hirdetményben is figyelmessé teszi az ország gazdaközöniségét és gondoskodni fog arról, hogy e hirdetmények mindenütt kifüggesztessenek és azokból megtudják az emberek, kiknek lesz jussa ahhoz, hogy az államtól földet kapjon.

— **Kedden megnyílnak az iskolák.** Lőcs Rezső helyettes polgármester a következő értesítést teszi közzé: A közegészségügyi bizottság határozata alapján tudomására adom az Arad városa területén levő összes óvodák, községi és állami elemi, középiskolák, hitfelekezeti és szakiskolák igazgatóinak, valamint az érdekelt szülőknek, hogy az iskolákban a tanítás i. évi november hó 19-én kedden reggel megkezdődik.

Az aradi főreáliskolában a tanítás e hó 19-én kedden újból megkezdődik.

Az állami tanítóképző s annak gyakorlatiskolája i. hó 19-én megkezdik a tanítást. — Az igazgatóság.

— **Tűz a honvédlaktanyában.** A Kossuth-utcai honvédlaktanyában ma kétszer is tűz támadt. Az emelet egyik helyiségében szalma van felhalmozva. A régi strózsákokból ugyanis ismeretlen tettesek kiszedték a szalmát, a zsákokat pedig elvitték. Az ott maradt szalma ma kétszer is kigyuladt. Először nem is jelentették be a hatóságnak a tüzet, amelyet hamarosan eloltottak. Amikor másodszor is kigyuladt a szalma, értesítették a tűzörséget és rendőrséget. Mire azonban Sztankovics főparancsnok vezetésével megjelentek a tűzoltók, már eloltották a tüzet.

— **Az Acélgárda a katonai rendőrségben.** Az Acélgárda tegnapról kezdve megszűnt önálló különítmény lenni, hanem beolvadt az aradi katonai rendőrségbe. Knoblauch és Erdős hadnagyok ugyancsak beléptek a katonarendőrség kötelékébe.

— **Tartalékos és népfelkelő tisztok ülése.** Felhívjuk az Aradon tartózkodó összes tartalékos, népfelkelő tisztokat és tisztjelölteket, hogy gazdasági érdekeik megbeszélése végett a Fehér Kereszt szálloda kistermében november 17-én délután 4 órakor tartandó értekezleten jelenjenek meg. — Az egybehívók.

— **Halálozások.** Schiller Mór feleskefalvai kereskedő és földbirtokos rövid szenvedés után ma 61 éves korában meghalt. Az elhunyt családjával együtt a fosztogatók garázdálkodása elől menekült Aradra. itt tüdőgyulladásba esett és három napi betegségek után minden gondos ápolás dacára meghalt. Temetése hétfőn délelőtt 11 órakor lesz az aradi zsidó temető halottas házából.

Ney Aladárné, szül. Krausz Elza e hó 12-én 29 éves korában Gyulán elhunyt. A temetés e hó 14-én volt nagy részvét mellett.

— **A leszerelt katonák pénze.** A mai tanácsülésen Lőcs Rezső helyettes polgármester szóba hozta a leszerelt katonák díjazásának ügyét és bejelentette, hogy a városnak sem pénz nem áll rendelkezésére, sem oly rendelkezést nem kapott a hadügyminisztériumtól, amely az ilyen kifizetésekre a várost feljogosítaná. Kérdés az is, hogyha ezeket az összegeket ki is kell fizetni, vajjon a városnak az idegen közigazgatási területhez tartozóknak is ki kell adnia a leszerelési összeget. A tanács úgy határozott, hogy az ügyet Varjassy Lajos dr. kormánybiztoshoz terjeszti, akit felkér, hogy lépjen érintkezésbe a hadügyminiszterrel, kérjen tőle utmutatást és egyben kérjen az államtól egy millió korona előleget ezeknek az összegeknek a kifizetésére, mert a városnak a szükséges összeg nem áll rendelkezésére.

— **A Közalkalmazottak aradi és aradmegyei szövetségének szervezőbizottsága felkéri az egyes hivatalok és testületek által kijelölt és bejelentett összes bizalmiértelmeiket, hogy i. hó 17-én vasárnap délelőtt 11 órakor a kulturpalota olvasótermében a bizalmi tanács megalakítása és tisztikara megválasztása végett okvetlen és teljes számban megjelenni sziveskedjék.**

— Aradon csak a munkások ünnepeltek. A Magyar Nemzeti Tanács felhívást intézett a vidéki városokhoz, hogy a mai nap nagy eseményét ünnepeljék meg ők is. Ugy illett volna, hogy ma, amikor a magyar köztársaság megszületik, zászlódiszt öltsenek a vidéki városok, zárva legyenek az üzletek, külsőleg is meglássék Aradon az állam életében előforduló legjelentősebb változás. Az illetékes tényezők azonban elmulasztották a lakosságot kellő időben figyelmeztetni és így a mai szombat Aradon szürke hétköznap maradt. Egyetlen zászlót setűztek ki, az üzletek nyitva voltak. Csak Arad szervezett munkássága ünnepelte a magyar népköztársaságot. Tizenegy órakor megállott a munka minden gyárban, üzemben, műhelyben. Tizenegy órától tizenkettőig szünetelt a munka, állottak a gépek, nem kattogtak a motorok, nem zugtak a szíjak, nem dübörögtek a kerekek. Méltóságteles csendben ünnepelte Arad munkássága, ugyanakkor, amikor a polgárság külsőleg egyáltalán nem vett tudomást a nagy eseményről.

— Hazafias kötelesség — rokkantak alkalmazása. Az Orsz. Hadigondozó Hivatal aradi hadirokkant munkaközvetítőjénél a következő munkaalkalmakra ajánlkoznak rokkantak: Gazdatiszti, erdészi, ispáni, irnoki, bérsgazdái, gazd. felügyelői, mezőéri, erdőéri, majorosi, vadőri, gépészi, postaszolgái, postakézbeseítők, hivatalozgói, kapusi, éjjeli őri, munkavezetők, raktárnoki, hivatalnoki, kulcsári, magtárosi, gépapolói, géplakatosi, gátőri, utmesteri állásra. A munkaadók figyelmét az a megjegyzéssel hívjuk fel a munkaközvetítő hivatal működésére, hogy hazafiai kötelesség a háboruban rokkanttá vált hőseink alkalmazása. A hivatal helyisége Aradon a fa- és fémipari iskolában van, ahol az érdeklődők közelebbi felvilágosítást nyerhetnek.

— Orvosi hír. Dr. Lukács Jenő, az arad-városi Gyermekkorház főorvosa rendeléseit újból megkezdte (József főherceg-ut 12., d. u. 3-4.)

— A kulturpáloka könyvtára f. hó 18-án, hétfőn megnyílik. Kölcsonzó órák d. e. 1/2-1-től 1/2-ig.

— Tilos a szeszes italok kiszolgáltatása. A belügyminiszter távirati rendelete folytán közhírré teszem, hogy mindennemű szeszes italnak kiszolgáltatása további intézkedésig vendéglőkben is tiltott. A rendelet megszövege az italmérési engedély elvonását vonja maga után. Arad, 1918. november hó 16. Varjassy polgármester.

— Adományok. Az aradi ipartestület gyűjtőívén eddig a következők adakoztak a polgárrendőrség céljaira: Steigerwald Alajos asztalos-kárpitos 300, Müller József kelme- és szépiestő 200, Kohn József vízvezetékyszerelő 200, Balogh Dávid agyagkályhás 150, Kristyóráy Sándor süítő 100, Kövesdy Lajos nőiszabó 100, Szuppy Lajos keztyűs 100, Baricz Máté 60, Csatlós Ignác magyar szabó 50, Náder Gyula és fia késes-cég 50, Wid Ferenc cukrász 50, Sztojka Kálmán bádogos 30 korona. A gyűjtés az ipartestület irodájában felfek tetett íven tovább folyik.

— Leszerelő tiszték és altiszték. kik irodába készülnek, szakképzettséget (könyvelés, számtan, gép- és gyorsírás stb.) leggyorsabban és legalaposabban a 7 év óta fennálló Engel-féle magántanfolyamban sajátíthatják el. Lázár Vilmos-u. 2.

— A vakbélgyulladásra való hajlamosságot meg lehet előzni a természetes Ferenc József keserűvíz használata által, mely a belek tisztaságát megerősíti, a bélsárdarabokat gyorsan meglágyítja s azután könnyen kiüríti.

Méltányos békét!

(Wilson fenntartja álláspontját.)

Berlinből jelentik: Megbízható amsterdami információ szerint Németország sürgős segélykiáltása nemcsak a washingtoni kormányra, hanem az amerikai népre is mély és sok tekintetben egyenesen megdöbbentő hatást gyakorolt. Az amerikai sajtóban részben teljes hangulatváltozással számolnak Németországgal szemben. A hang, amelyen a lapok a legyőzött ellenségről irnak, nagyon engesztelőkeny és olyan tendenciájú, hogy a szorongatott helyzetben levő német néppel szemben nagylelkűséget kell mutatni.

Hágából jelentik: Wilson elnök arról értesítette az entente kormányait, hogy ő Európa hadviselő országainak területi újrendezése kérdésében fenntartja ismert álláspontját. Az entente kormányok ennek következtében kénytelenek lesznek e kérdésben Wilson programja szerint igazodni. A legnehezebb kérdés az, hogy erre vonatkozóan összhangot teremtsenek Olaszországgal, mely a délszláv államokkal szemben nagy nehézségeket támaszt.

Párisból jelentik, hogy az előzetes béketárgyalások megkezdődhessenek, Balfour és Sonnino Párisba érkeztek. Lloyd George-ot és Orlando-t néhány napon belül várják. Az angol és olasz miniszterelnök a legközelebbi hét folyamán érkezik Párisba.

Zürichből jelentik: A Züricher Morgenzeitung jelentése szerint úgy semleges, mint entente diplomáciai körökben a csehek erőszakos eljárását Magyarországgal szemben a leghevesebben itélik el. A lap kiemeli, hogy Csehországnak nincs joga katonákat Magyarországra küldeni, amikor ez utóbbi megszünt hadviselő fél lenni és amikor Csehország mindig a nagy békekonferencia ítéletének vetette alá magát.

Kifosztják a magyar katonákat.

(Eperjesi bakák harca Bécsben.)

Bécsből jelentik: Magyar hivatalos helyeken állandóan panaszt emeltek amiatt, hogy egyenként hazautazó magyar katonákat osztrák helyeken hivatalos személyek kifosztottak. Az osztrák-német államtanács figyelmeztet mindenkit, hogy az ilyen anomáliákat feltétlenül meg kell szüntetni. A tanács csak azt rendelte el, hogy fegyvert és municiót kell elvenni a katonáktól, valamint azokat a tárgyakat, amelyek nyilván lopásból származnak. Élelmiszert mindenki annyit vihet magával, a mennyit hátizsákjában elbir.

Bécsből jelentik: Tegnap éjjel a bécsi keleti pályaudvaron ismét lövöldözésre került a sor az átutazó csapatok és a pályaudvari őrség között. Ez alkalommal a 67-ik magyar gyalogezred körülből kétezer főből álló transzportjáról volt szó, amely fegyvereit a legutolsó vagonban rakásra rakta. A fegyvereket az előírás szerint a határon át kellett volna szolgáltatni. Mikor a vonat a pályaudvarra érkezett, sok katona még fegyvert viselt. Ezenkívül harminc lovuk volt. A pályaudvari őrség a fegyvereket és a lovak kiszolgáltatását kívánta, de a csapatparancsnok ezt megtagadta. Tűzharcra került a sor, amelynek folyamán a néphősnek egy tisztje meghalt és tíz ember, részben magyarok, részben a néphősök részéről súlyosan megsebesült. Az utolsó pillanatban a bécsi

katonai parancsnokság közbelépésére megegyezés jött létre, mire a vonat a csapatokkal a magyar határra utnak indult.

A félreértett Jászi.

(A miniszter nem kritizálta a románokat.)

Jászi miniszter aradi impresszióiról cím alatt egy fővárosi újság közlése nyomán több hírlapban interjú jelent meg, amelyekben Jászi miniszter impresszióit mondta el az aradi tárgyalásokról.

Le kell szögezni, hogy a miniszter e nyilatkozatával nem kritikát akar gyakorolni a román Nemzeti Tanácsnak az értekezleten tanúsított magatartása és elfoglalt álláspontja felett, csupán konstatálni kívánta azt a tényt, hogy a tárgyalások során az alapvető kérdés: a rend és nyugalom biztosításának problémájától eltolódott és az értekezlet végül olyan kérdések megvitatásába ment át, amelyeknek eldöntése már nem az Aradon tárgyaló felek, hanem a békekonferencia elé fogtak tartozni.

A román kiküldöttek magatartását a miniszternek annál kevésbé lett volna oka kritika tárgyává tenni, mert a tanácskozások hangja elejétől végig a legbarátságosabb volt és a Román Nemzeti Tanács tagjai kijelentették, hogy bár a felvetett kérdésben megegyezni nem tudnak, a rend fenntartása érdekében a legteljesebb együttműködésre hajlandók. Semmi sem állt olyan távol a minisztertől, mint az a szándék, hogy az ország rendjének fenntartása érdekében létrejött ezt az értékes és feltétlenül szükséges egyetértést megzavarja. Hiszen éppen ez az a módus vivendi, amelynek elérésére mindkét fél törekedett.

A MOZI.

* Az utolsó szerelem. Harmadszor kerül vasárnap színpadra ez a kitűnő norvég filmalkotás, amelynek főszerepét a jelenlegi leghíresebb norvég filmszínészek Ebba Thomsen és Olaf Fønss játsszák. A két filmkiválóság megrázó realizmussal karakterizálja a dráma két főszerepét, hatásos alakításokkal teljesen lebilincselik a néző érdeklődését. Az eddigi előadásokon, a közönség a legnagyobb tetszését nyilvánította a szép kép iránt, amely a vasárnapi összes előadásokon vetítésre kerül.

* Judás. (Az Uránia szenzációs képe.) Az Uránia vasárnap ugyancsak Hall Cain híres regényéből készült filmdramát játsza, amelyen Judás történelmi alakját hatásos művészi köntösben és legteljesebb kortörténelmi hűségben mutatja be. Ez az érdekesítő dráma vasárnap kerül utoljára színpadra.

* Az Apolló és Uránia hétfői premierjei. Az Apolló színház hosszabb idő után ismét vigjátékot mutat be. A kis balettpatkány a címe a három felvonásos vigjátéknak, amelynek szellemes és mulattató cselekményét érdekesé teszi az a körülmény, hogy a szerepeket elsőrangú erők játsszák. Az Urániában egy hatásos detektívdrámát mutatnak be, melynek Kísértetjárás a címe és amelyben Stuart Webbs hírneves detektív szerepét Ernst Reicher, a kiváló német moziművész alakítja.

FIGYELMEZTETJÜK lapunk t. olvasóit, hogy a lapkihordóktól újságot vásárolni, vagy náluk a lapra előfizetni szigorúan tilos. Aki ezen óvást figyelembe nem veszi büntetendő cselekmény követte. —

LEGUJABB.

Előzetes béke Franciaországgal. — A gazdasági bojkott megszüntetése.

Bazel. Franciaország elfogadta Németország indítványát a prelimináris béke elfogadását illetőleg.

Zürich. Clemenceau és Poincaré Elzász-Lotharingiába utaztak.

Bazel. Londoni jelentés szerint a versailles-i taácskozáson a Németország elleni gazdasági bojkott megszüntetésére tettek indítványt.

London. Három tengerészisztől s a munkás és katonatanács négy tagjából álló bizottság a Königsberg nevű német cirkáló fedélzetén fog találkozni az angol tengerészet főparancsnokával, akit angol és francia hajók fognak elkísérni, hogy vele a hadihajók és tengerelattjárók átadásának feltételeit megbeszéljék.

London. Henderson ismert munkásvezér mai beszédében kijelentette, hogy a szövetségesek első kötelessége a legyőzött ellenségnek élelmiszerral való ellátása.

Bécsből jelentik: Az osztrák-német államtanács a lakossághoz felhívást intézett, amelyben kijelenti, hogy a német vagyon fosztogatása a legnagyobb bűn és halállal büntetetik. Mégis mindazoknak, akik november 20-ig a rablott holmikat visszaviszik, büntetésüket elengedik.

A **Waldeck-Rousseau** nevű francia hadihajó a cattaroi öbölbe való befutása alkalmával aknára futott és elsüllyedt. A hajó legény-

paprikáért 24 korona. A zárt csomagokban, dobozokban, vagy ládáknak forgalomba hozott paprika csomagolásán ki kell tüntetni a tiszta súlyt a paprikát, továbbeladó bizonytalan nevét (céget) és a paprika minőségét.

= A denaturált szesz maximális ára. A helyettes polgármester közli, hogy a pénzügyminiszter rendelete alapján a kiskereskedő által legalább 90 térfogat % alkohol tartalommal bíró denaturált szesz eladásánál literenként kimérve 1 literért 5 korona 50 fillérenél többet nem követelhet.

A főpanság birtokai.

(Oda kell adni a hazatérő katonáknak.)

Az egri érsekség és az egri székeskáptalan nevében **Szmrecsányi Lajos** érsek bejelentette a Nemzeti Tanácsnak, hogy ingatlanokai holdanként 1000 Koronás árban felajánlják a Nemzeti Tanácsnak, a háborúban hazatérő rokkantak között való szétosztásra. Az egri érsek példáiá kell, hogy fiatást gyakoroljon az egész magyar püspöki karra, amelynek a maga részéről is, ha akar, ha nem, hozzá kell járulni az igazságtalan birtokelosztás megszüntetéséhez s a földnélküli népkitelégítéséhez. Az egri káptalan felajánlását követnie kell a többi érsekségnek és püspökségnek is, ha azt akarjuk, hogy ez az elkerülhetetlenül szükséges birtokrendezési átalakítás minél kisebb rázkódtatásokkal járjon.

A magyarországi püspöki kar földbirtokai óriási terjedelműek és a hazatérő katonák és ha a rokkantak között való parcellázásra fel szabadulnak a holt kézből rendkívüli módon fogják az ország termelőképességét fokozni s a nép jólétét emelni. A magyarországi egyházi javadalmak ezidőszert a következőképpen oszlanak meg az ingatlan tekintetében:

Az esztergomi érsekség 94.165, egri érsekség 41.950, kalocsai érsekség 92.251, besztercebányai püspökség 32.243, csanádi püspökség 12.303, győri püspökség 18.789, kassai püspökség 8.819, nagyvárad püspökség 107.087, nyitrai püspökség 13.408, pécsi püspökség 23.603, rosznyói püspökség 7.181, szatmári püspökség 28.890, székesfehérvári püspökség 7.610, szepesi püspökség 22.977, szombathelyi püspökség 2.591, váci püspökség 24.588, veszprémi püspökség 53.561, eperjesi püspökség 10.065, munkácsi görög keleti püspökség 3.676, nagyvárad püspökség 137.744, vagyis összesen 742.801 katasztrális föld terület, melyhez az említett püspökségek ingó törzsvagyona 11.425.302 korona.

Ebben nincs benne az erdélyi római katolikus státus birtok- és vagyon állománya, amely óriási számokat foglal magában, földekről, amelyek a nép számára eddig nem léteztek és ingó törzsvagyonról, amely a reális élet számára semmi hasznot sem produkált.

Megemlítendő még, hogy a fenti felsorolásba nincsenek beleszámítva az érseki és püspöki épületek és a szerelvények és nincsenek feltüntetve benne a káptalanok és a szerzetesrendek birtokai sem, amelyek szintén igen tekintélyes ingatlanterületeket foglalnak magukba.

Temesvár ünnepe a szerbeké

(Szerbek és olaszok konfliktusa.)

Temesvárról jelentik: Ma újabb sereg csapatok érkeztek Temesvárra. Dél előtt 1 tiszt és 400 legénységi személy vonult be városba. Az újonnan érkezett csapatok is Bezsébetvárosban maradtak, mintán a négy csapatok végleges elszállítását csak ma fejezik be. A szerbeknek csak egy kis osztá ment be a városba a dohányraktárba, a nagyobb mennyiségű dohányt nem vittek, melynek árát készpénzben kifizették.

A temesvár-báziási vonalat a szerbek felügyelet alá vették. Még holnap állítólag átveszik a vasutat és egy magyarokból és szerbekből álló bizottság fogja megállapítani a vasút új menetrendjét. A szerb tisztok és katonák egyrésze fegyver nélkül bement a belvárosba is, az ottani kávéházakban szórakozott. A közönség igen udvariasan bánt velük.

A szerbek ünneplés bevonulása holnap délelőtt 10 órakor lesz nagy ünnepség között. A nagyvárosi szerb templom előtt **Novakovič** felkész fogja őket üdvözölni szerb nyelven. A városháza előtt pedig a polgármester, az alispán, a város és vármegyei tisztikar élén. — A szerb tisztok tiszteletére este bankett lesz.

Latbachból jelentik: Az itteni szerb csapatok parlamentert küldtek az olasz csapatokhoz, felszólították őket, hogy rögtön távozzanak el a délszláv területekről, mert ellenkező esetben mindenért az olasz hadsereget teszik felelőssé. Az olasz csapatok parancsnoka kijelentette, hogy a szerbek üzenetéről értesíteni fogja legfőbb hadvezetőségét.

TÁBORBÓL HAZATÉRŐ ELŐFIZETŐINK-NEZ.

Azokat a tisztelt előfizetőket, akiknek lapunk tábori postára, Horvát-Szlavonországba, Ausztriába, vagy külföldre járt, felkérjük, hogy amennyiben tartózkodási helyüket elhagyták, sziveskedjenek haladéktalanul közölni kiadónvatainkkal lakhelyüket, régi címük megemlítésével. A kiadónvatal csak így tud gondoskodni arról, hogy előfizetőink a mostani mozgalmak időkben egy napig se nélkülözzenek az Aradi Közlönyt.

néért dr. **Tagányi Sándornak**. — ... Illés és tulajdonostársai eladták a Leiningen-utca 5. sz. házakat 52.000 koronáért Kurnucz Mihály és nejeinek. — **Posch Alajos** eladta a Varjassy Lajos-utca 80. sz. házat 38.000 koronáért Farkas Gyula és nejeinek. — **Petrovics Arzén** eladta a Kismolnár-utca 4. sz. házat 10.900 koronáért Krizzán József és nejeinek. — **Szabó Mihály** eladta a Süveg-tér 7. sz. házat 12.000 koronáért Müller Józsefnek. — **Rostás Istvánné** eladta a Belváros Magyar-utca 6. sz. házat 100.000 koronáért Aszód János és nejeinek. — **Adelmann Ádám** eladta a Belváros Magyar-utca 13. sz. házat 62.000 koronáért Angenstein Miksa és nejeinek.

= A takarmány a szabad kereskedelem tárgya. A helyettes polgármester a magyar miniszteriumnak rendelete alapján közhírré teszi, hogy az eddig fennálló korlátozó rendelkezések megszüntetésével mindenféle természetes és mesterséges szálás takarmány, tehát széna, lóhere, mindenféle tavaszi szalma, alom szalma, töreg és polyva f. évi november hó 9-től kezdve szabad adás-vétel tárgyát képezik és hogy mindezeknek szállításához igazolvány nem szükséges. A katonaság és közüzemek szükségletére igénybe vett készletek továbbra is zár alatt maradnak és ezen készletek tekintetében a földmívelésügyi miniszter rendelkezik.

= A paprika legmagasabb ára. A helyettes polgármester közli, hogy a feldolgozott paprikáért követelhető legmagasabb ár a magyar szent korona országainak egész területére kilogrammonként tiszta súlyra a következő: A nagykereskedelmi forgalomba a) elsőrendű paprikáért 30 korona, b) másodrendű paprikáért 25 korona, c) harmadrendű paprikáért 20 korona, a közvetlenül fogyasztás célját szolgáló (kiskereskedelmi) forgalomba a) elsőrendű paprikáért 36 korona, b) másodrendű paprikáért 30 korona, c) harmadrendű

KÖZÉLELMEZÉS.

✗ **Lisztosztás.** E héten a szokásos két-
tós lisztadag kerül kiosztásra a 12. és 13. szá-
mu szelvényekre és pedig 65 dkg. tésztaleszt,
100 dkg. főző és 165 dkg. kenyérliszt, mely-
nek kicsinybeni eladási ára papírzacsokóval
együtt 4 korona 30 fillér. — Felhívom az I., II.,
III. kerületbeli kereskedőket, hogy hétfőn, i. hó
18-án, a IV., V., VI., VII. kerületbeli kereske-
dőket, hogy kedden, i. hó 19-én, a VIII., IX.,
XI. és XII. kerületbeli kereskedőket és péke-
ket, hogy szerdán, i. hó 20-án utalványaik ki-
váltása végett hivatalomban jelenjenek meg.
Közélelmézési hivatal vezető.

✗ **Vetőburgonya eladás.** A gazdaközön-
ség tudomására hozzuk, hogy körülbelül 100
mm. vetőburgonya kerül eladásra, melynek
eladási ára 42 korona métermázsanként. —
Felhívom a gazdákat, hogy utalványuk kivál-
tása végett hivatalomban jelenjenek meg.
(Kulturpalota) — Közélelmézési Hiv. vezető.

ÚJ KÖNYVEK.

* **Franchet D. Esperay** francia tábornok
fényképét mutatja be e heti számának címlap-
ján a Tolnai Világlapja, ezenkívül több képet
találunk benne a forradalom nagy napjairól, a
mikor katonáink és a nép hirdetik az új Ma-
gyarország megszületését. Minthogy a lapot a
papírhányra való tekintettel csak korlátozott
számban nyomják, mindenki saját érdekében
cselekszik, ha idejében megszerzi magának
a példányt, mert ezek a forradalmi számok ké-
sőbb semmi áron sem lesznek megszerezhetők.
Eben a számban találjuk a budapesti helyőrség
tisztjeinek eskütételét is, amikor ezekre
menő ember éltette a hadügyminisztert. Ez
alkalommal mondta Károlyi azt az emlékezes-
tes beszédet, amelynek a vége az volt: Ha le-
hetne, váiamennyiőket szeretném a szívemhez
szorítani.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

K. Gy. Arad. Szíveskedjék a főgimnázium
igazgatóságához fordulni, ahol megadják a ki-
vánt felvilágosítást.

Felelős szerkesztő:

TELLER KALMAN.

Aradi Nemzeti Színház.

1918. nov. 17-én:

Délután 3 órakor:

Sztambul rózsája.

Este 7 órakor:

A király.

Apolló-színház.

1918. nov. 17-én:

Utolsó szerelem.

Egy színész regénye 5
felvonásban.

Uránia-színház.

1918. nov. 17-én:

Judás.

Kalender történet 4 fel-
vonásban.

NYILTÉR.

Ney Aladár mély fájdalommal tudatja hún
szeretett feleség, a legjobb gyermek, szerető test-
vér és rokon

Ney Aladárné

szül. Krausz Blusa

1. évi november hó 12-én élté 29-ik, legboldogabb
házasság 8-ik évében rövid, de kínos szenvedés
után történt gyorsan elhunyt.

Az örökkévalóság lábnyomába visszatért drága
halott hűlt porai Gyulán, i. évi november hó 14-én
délután 11 órakor az iszraelita vallás szertartása
szerint örök nyugalomra tetetett.
Gyula, 1918. évi november hó 13.

Szeretettünk örökké emléked felett!

Értesítés!

Katonai szolgálatból visszatérve, értesí-
tem igen tisztelt megrendelőmet, hogy nyom-
dám vezetését újból átvettem. Midőn hálásan
megköszönöm t. rendelőknek s barátaimnak
nyomdám iránt a háború alatt tanúsított jóin-
dulati támogatását, egyben kérem, hogy nagy
becsü megrendeléseikkel engem a jövőben is
megtisztelni sziveskedjenek. *Megemlíteni kí-
vánom, hogy mindennemű nyomdai papirok-
kal bőven el vagyok látva s hogy a jelenlegi
viszonyokhoz képest jutányos áron szolgálha-
tom ki b. megrendelőmet. Telefonhívásra ugy
helyben, mint vidékre készséggel elmegyek.
Telefon: 732.

Kitűnő tisztelettel

Corvin könyvnyomdai műintézet

LÁNYI IZSÓ, ARAD.

Deák Ferenc-u. 33-34.

8236

Katonai szolgálatból véglegesen elbocsájtva
ügyvédi irodámat
Aradon, Szent László-u. 1 sz. alatt újból
megnyitottam.

(Telefon 174.)

8229

Dr. Kell József, ügyvéd.

Katonai szolgálatból visszatérve,
ügyvédi irodámat
Aradon, Sárosi-utca 7. szám alatt újból
megnyitottam.

8187

Dr. Velcsov Géza, ügyvéd.

Használt ólom

megvételre kerestetik.

Sápkóros leányok, vérszegény asszonyok,

praktikus sikerrel használják a

Ferratol Vastáplikört.

E rendkívül kellemes édes ízű folyadék a legideálisabb erősítő
eszer; orvosilag ajánlva vérszegénység, sápadtság és általános
gyengeség esetében. Ára 1/2 literes üvegek utasításával 8 kor.

Láb- és kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmulik, a „Peppo“
folyadék és „Peppo“ hintőpor segítségével.

Szárit!! Szagtalanít!!

Peppo folyadék 1/2 literes utasításával ... 1.50 korona.

Peppo hintőpor ... 1.50 korona.

Hajós Árpád gyógyszerésztárában

Arad, Andrássy-tér 22. szám.

Hamvas tiszta arcbrórt
csak

„Anny“

crémekkel lehet elérni. Zsíros éj-
jeli, száraz nappali használatra.
Egy tégló 4.—, 6.— és 8.— K.

Baramfi betegségek ellen

biztos hatású szer a

„Tikin“

Egy üveg ára 2.50 és 4.50 K.

Ruh és viszketőség

ellen egyedül csak

Albin

fehér kenőcs használ.
2.—, 4.— és 7.— korona.

Lábizzadás

ellen csak

Lábin

folyadék és hintőport használ.
Ára 3.— és 5.— korona.

Fontli szerek egyedül kaphatók:

18

WAJDITS GYÖRGY

Jézus Szíve gyógyszerésztárában Arad, József főherceg-
ut 11. szám. Karolina-utcai megállónál. — Közkórház, Otve-
nesi uradalom, M. A. V. és A. Cs. B. V., Kir. fogház stb. szállítója.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetéseket díjat szavak szerinti számítjuk.

Ha a hirdetés 10 szavaknál kevesebb, az apróhirdetés díja 10 fillér.

A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

Hirdetéseket délután 6 óráig vehetjük fel.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.

A legkisebb hirdetés ára 10 szög korona.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

EGYEDÜLLŐ csinos leány gavalier uriember barátságát keresi. „Titoktartás” jellegre a kiadóban. 8252

„VASÁRNAP BEMUTATKOZÁS” jellegre jelentkező levelet kérem továbbítani. Kérem teljes című levelet fenti jellegre kiadóban. 8258

„ÉDES ALOM 10”. Levelet kérem továbbítani. Fehér Kereszt portánál tíznaponta délután 2 és 3 között jellegre hivatkozva levél átvethető. Ugyanott teljes cím borítékban leadható, esetleges színházjeggy mellékeléssel. 8257

„AJ” de unatkozom fiuk, ki levelezne velem „Huncut” jelige alatt. 8228

„MENEKÜLTNEK” levele van a kiadóban. Kérem sürgősen átvenni. 8248

ANYAHELYETTESNEK ajánlkozok mindenhez értő, szolid, teljesen árva ur-hölgy. Ajánlatok „Gondos anya” jellegre a lap kiadóba kérek. 8216

Házasság.

PELESÉGÜL venne több idegen nyelvismerettel bíró fiatal hr. órák és ékszerek oly intelligens urfiánny, ki önálló életét elősegítené. Esetleg benősülne. Fényképes ajánlatokat kér „Barna Irány” jellegre a kiadóhivatalba. 8241

MEGNÖSÜLNE 35 éves gépiakatos olyan nővel, ki némi vagyonnal rendelkezik. Esetleg lehet özvegy is. Levelet „Magános” jellegre a kiadóhivatalba. 8230

BENÖSÜLNE 28 éves hr. fiatalember helyben vagy vidéken üzletbe vagy gazdaságba. Teljes című levelet „Kereskedő” jellegre a kiadóba kérek. 8457

Alkalmazást keres.

MINDENESNEK ajánlkozok fiatal nő, 1 éves gyermekével, esetleg fizetés nélkül. Cím Sárossy-utca 1., házmesternél. 8248

JAVÍTÓ VARRÓNÓ házakhoz ajánlkozok, mindent varr. Akác-utca 3., Zseliznyé. 8210

VARRÓNÓ házakhoz ajánlkozok. Alakítást, gyermekruha varrást és javítást olcsón vállalom. Cím a kiadóban. 8211

MEGBIZHATÓ FIATAL NŐ háztartás vezetésére ajánlkozok kevesebb tagú családnak, azonnali belépésre. Cím a kiadóban. 8238

KATONASÁGTÓL ELBOCSAJTOTT Dierzl-motor gépész alkalmazást keres. Arany János-utca 3. 8239

IRODAI TEENDŐKBEK jártas fiatalember, szép kézírással, elvállal irodai munkát. Singer, Szarvas-u. 1. 8138

VÉGZETT GAZDÁSZ kisebb birtok önálló vezetését elvállalná. Cím a kiadóban. 8201

FIATAL MOZDONYVEZETŐ megfelelő állást keres. Cím: Tegyika Péter, Borossebes, Aradm. 8182

RAJZOLÓ építész irodában állandó alkalmazást keres. Ajánlatokat „Államvasúti rajzoló” címen a kiadóba kérem. 8160

OKLEVELÉS, jelenlegi állapotok folytán elmenekült, vezető községi jegyző pályáját felhagyva, bármiféle állást keres azonnali belépésre. Megkeresések állás és fizetés megjelölésével „Menekült jegyző” jellegre kiadóhivatalban kérek. 8195

Alkalmazást nyer.

10 FŐZŐNŐ felvétetik. József főherceget 19., a házmesternél. 8243

ELSZÉGENYVEDETT magános uriaszony, ki önállóan a háztartást, baromfi és telkeszést vezet, pusztára házvezető gazdaságnak keresetetik. Értekezés d. u. 2-4-ig Salacz-utca 6., I. emelet. 8242

MINDENEST keresek 3 tagú családnak, jó koszt, jó bánásmód. Neuman Samu-ut 1-3. 8218

MEGBIZHATÓ befáróné keresetetik. Cím a kiadóhivatalban. 8217

EGY MAGÁNOS PÉRFI mint házmester teljes ellátással felvétetik. Bővebbet a kiadóhivatalban. 8209

KINDERMÄDCHEN wird sofort aufgenommen. Adresse in der Administration. 8226

MASSZÓRT keresünk hideggyógyintézetünk részére. Posch. 8150

GAZDASÁGBA nőtlen egyént keresek. Egy szerény házi kisasszony felvétetik. Cím kiadóban. 8131

MINDENES szakácsnő, ki háziasszony nélkül konyhat ellát, felvétetik. Braun Adóli faterkedőnél. Ujmikelaka. 8170

KERESKEDELMI VÉGZETT kezdő irodánál felvesz Vasipar, Mikos Kelemen-u. 45. 8169

INTELLIGENTES DEUTSCHES FRAULEIN, mit guten Zeugnissen, wird für sofort zu zwei kleinen Mädchen gesucht. Adresse: Apotheke Csermő. 8181

MINDENES, idősebb, gyermektelen asszonyt keresek vidékre, aki a főzéshez is jól ért, mielőbbi belépésre. Jó feltételek mellett. Ajánlatokat Kotsis Samu. Brad címre kérek. 8193

KÉFTŐ FIU, jó fizetés mellett, nyomdánkban alkalmazást nyer.

Lakást keres.

KÉTSZOBÁS lakást keres belváros közepében fiatal gyermektelen házaspár. Értesítést Bercsényi-utca 38. alá kérek. 8250

FIATAL HÁZASPÁR 2-3 szobás lakást, fürdőszobával, keres. Cím: Boros Beni-téri papírüzlet. 8234

300 KORONÁT fizetek annak, aki részemre belvárosban 2 szobából és konyhából álló lakást szerez. Cím a kiadóhivatalban. 8221

Kiadó lakás.

EGY CSINOSAN butorozott udvari szoba egy ur, vagy egy szolid nő részére kiadó. II. Vilmos császár-tér 8. 8236

Vétel és eladás.

NAGY, szép cserépkályha eladó. Perényi-u. 3. 8246

ELADÓ teljesen új férfi swaeter, férfi cipő, gyapjú delain sűtétkék selyem blouse. Batthyány-d 29., földszint 1. 8248

ELADÓ egy vég legfinomabb selyem fényű damaszt, egy vadonat új modern öntött vaskemence és egy hosszú női télikabát. Megtekinthető a délelőtti órákban. Cím a kiadóban. 8247

ELADÓ rövid fekete keresztúros zongora. Damnicz-utca 3-4. 8219

SÁRGARÉPÁT mindennap árusítok 80 fillérért kilóját Szabadság-téren, valamint káposztát, kalarábét. Grosz Jenő. Szabadság-tér 12. 8227

NŐI TÉLIKABÁT hosszú fekete posztóból, vattelinósított selyem bélésű, olcsón eladó. Cím a kiadóban. 8231

TELJESEN ÚJ pézsmá szűszkín muff, gallér és kézelő jutányos árban eladó. Cím a kiadóban. 8232

KÁPOSZTA maximális áron alul árusítatik a Ferenc-téren. Grosz Jenő. 8227

ÁSVÁNYVIZ kapható Färber Lajos, Arad. 8206

CSENGŐSÓT szalmiák ajánl Färber Lajos, Arad. 8207

ELADÓ egy 10 és tekvő fehér gyermekkosci. Friedrich Lajos, Boros Beni-tér 25. sz. 8212

EGY RÖVID IDEIG használt és még teljesen jókarban lévő takaréktűzhely, két sütővel, eladó. Pommersheim lakatos Ujrad, Rákóczi-ut 14. 8233

NAGYMÉRETŰ PÁLMA eladó. Széchenyi-utca 8. 8224

ORVOSI MŰSZERSZEKRÉNY alig használt üveglapokkal és oldalal, eladó. Széchenyi-utca 8. 8225

ELADÓ butor. Boros Beni-tér 29. sz. 8240

SVÁJCZI vemhes kecske, fajmalacok olcsón eladók. Ujmikelaka, Fő-ut 10. 8166

ELADÓ 2 kályha és Wertheim-kassza. Kálvin János-u. 5. Benkő lakatosmihely. 8197

FELSŐMAGYARORSZÁGI ÓRIÁSI KÁPOSZTA kapható maximális áron nagyban és kicsinyben Róth Józsefné fűszerüzletében, Deák Ferencz-u. 29. 8198

PENYŐ-, DISZ-, és gyümölcsfa csemeték megrendelhetők Ortutay Lajosnál, Arad. 7415

ÉRTESEM a tisztelt közönséget, hogy holnapra egy küldemény friss hal érkezik. Mivel a múlt pénteken nem volt a közönség kívánságára hoztattam, kérem a közönséget, hogy azt még idejében, csütörtökön szerezze be. Luttwák József, Asztalos Sándor-u. Telefon 615. 1141

FÜSZERÁRUKAT ajánl Färber Lajos, Arad. 8182

HASZNALT OLOM megvételre keresetetik. Bővebbet a kiadóban. 8100

Ingatlan.

ELADÓ Sága Koszoru-utca 1a. számú ház. 8218

ÚJ MAGÁNHAZ szabad kézből eladó Gyár-utca 15. Értekezni lehet Botond-utca 8. szám. 8237

HÁZAT VENNÉK egy, két, vagy három lakással és kerttel. Bővebbet Bercsényi-utca 38. alatt. 8250

ADÓMENTES URI MAGÁNHAZ villany bevezetéssel, házmesteri lak, nyári konyha, udvar, gyümölcsös kert, dísznő-öl és baromfiudvarral eladó. Hlcs-utca 38b. 8192

BERCSÉNYI MIKLÓS-U. 18. számú ház eladó. 8215

ÁTADHATÓ LAKÁSSAL eladó egy kényelmes magánház. Cím a kiadóban. 8208

ELADÓ egy sarok magánház 2 szobás átvehető lakással. Cím a kiadóban. 8251

BRZSÉBET-KÖRUTON egy emeletes ház eladó. Érdeklődni telefon szám 1086. 8255

ELADÓ egy adómentes új, modern egyemeletes bérház, hat lakással, ugyanott egy magánház is. Cím a kiadóhivatalban. 8220

ÖTSZOBÁS adómentes ház eladó. Dezső-utca 8. 8222

TÖRÖK GÁBOR-U. 24. számú jókarban lévő ház, mely egy három és egy kétszobás lakás, hozzátartozó udvar és kertből áll, eladó. Értekezni lehet Nagy Gyula, Orczy-utca 24. szám. 8163

TÖKÖLY-TÉREN telek és ház eladó. Értekezhetni Kőlcsey-utca 10. 8153

ARADON AZONNAL lakható négyszobás, adómentes, modern magánház. Arad mellett Zsigmondházán rögtön beköltözhető négyszobás új ház eladó. Bővebbet Szlovák Gyula tulajdonosnál, Zsigmondháza. 8189

JOFORGALMU vámmalom egy negyedrészen más vállalat miatt eladó. Értekezhetni Varjassy Lajos 2. 8071

AZ ARADI HATÁRBAN 15 hold szántóföld eladó. Bővebbet Kasza-u. 33. 8107

Ellátás.

NEHANY uriaslád részére házikoszt kapható uri háztól. Bővebbet a kiadóban. 8208

EGY INTELLIGENS fiatalember vagy diákot jobb család teljes ellátással elvállal. Cím a kiadóban. 8249

Oktatás.

POLGARI és más középiskolától kimaradt tanulókat felelősséggel előkészít. Engel, Lázár Vilmos-u. 2. 7451

KERESIK SZAKOKTATÁS. Magántanulmány (könyvelés, gyors- és gépirás, számtan stb.) elsősorú tantervek vezetésére. Díjtalan állásközvetítés. Engel gyors és gépiráskola, Lázár Vilmos-utca 2. 7445

Különféle.

TÁRSAT KERESSEK pénzzel, jömenetelű üzlet létesítéséhez. Cím a kiadóhivatalban. 8244

KI TUD RÓLA? Moszkvából hazatért katonák felkéretnek, hogy fiamról, Kárikás Frigyesről valamit tudnak, értesítsék édesapját, Kárikás Dávidot, Borossebesen. 8214

KÁRPITOSI Mindennemű javításokat jutányosan vállal. Vidéken is. Botond-utca 4. Zselizny. 8194

SZARAZ PINCÉT, vagy üres raktárt keresünk a városbába közepében. Ajánlatot a kiadóhivatalba kérek. 7500

APRÓHIRDETESEK az Aradi Közlöny részére felvétetnek a Messenger-boy irodában. Klein L. hirdetés- és hirdaprodájában, Zrínyi-u. és Mandl Boros Beni-tér 15. sz. alatti papírüzletében.